

Tutkimusretkellä Euroopassa!

Euroopan unioni

Tämä opas "Tutkimusretkellä Euroopassa" ja siihen liittyvä opettajan opas ovat saatavilla internetosoitteesta
europa.eu/teachers-corner/index_fi.htm
bookshop.europa.eu

Euroopan komissio
Vestinnän pääosasto
Kansalaistiedotus
1049 Bryssel
BELGIA

Käsikirjoitus päivitetty kesäkuussa 2016
Kuvat: Birte Cordes ja Ronald Köhler

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2016

Print:	ISBN 978-92-79-61020-2	doi:10.2775/853582	NA-01-16-765-FI-C
PDF:	ISBN 978-92-79-61011-0	doi:10.2775/379740	NA-01-16-765-FI-N

44 sivua (21 x 29,7 cm) + irrotettava kirjanen (10,5 x 14,8 cm)

© Euroopan unioni, 2016

Tekstiä lainattaessa on mainittava lähde. Euroopan komission asiakirjojen uudelleenkäytöstä säädetään päätöksessä 2011/833/EU (EUVL L 330, 14.12.2011, s. 39). Sellaisten valokuvien tai materiaalin käyttöön, johon EU:lla ei ole tekijänoikeutta, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Printed in Belgium

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Tutkimusretkellä Euroopassa!

Hei! Tervetuloa Eurooppaan!

Olemme eri maista ja puhumme eri kieliä, mutta tämä maanosa on yhteinen kotimme.

Lähdetään yhdessä tutkimaan Eurooppaa! Seikkaillaan läpi aikojen ja paikkojen ja löydetään paljon mielenkiintoisia asioita.

Matkan varrella voit testata, kuinka paljon olet oppinut. Käväise sivustollamme europa.eu/kids-corner kokeilemassa Tutkimusretkellä Euroopassa! -peliä sekä monia muita Eurooppa-aiheisia tietovisoja ja pelejä.

Jatka tutkimista koulussa. Pyydä opettajaa kertomaan lisää tämän oppaan aiheista. Syvennä tietojasi koulun kirjastossa tai internetissä. Voit myös laatia oman kirjasesi löytöjesi pohjalta.

Oletko valmis? Aloitetaan!

Mitä tässä oppaassa on?

	Sivu
Kokonainen maanos	3
Matkustaminen	6
Euroopan kielet	8
Ilmasto ja luonto	10
Maanviljely	13
Meri	15
Aikamatka	19
Neljäkymmentä kuuluisaa henkilöä – irrotettava kirjanen	
Euroopan unionin tarina	30
EU:n toiminta	34
EU ja sen naapurit – kartta	37
Euroopan unionin jäsenvaltiot	38
Tutkimusretkellä Euroopassa! -tietovisa	39
Päätöksenteko EU:ssa	40
Huomenna... ja tulevaisuudessa	42
Hyödyllisiä linkkejä sinulle ja opettajallesi	44

Kokonainen maanosa

Eurooppa on yksi maailman seitsemästä maanosasta. Muut ovat Afrikka, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Antarktis, Aasia, ja Australia/Oseania.

Eurooppa ulottuu pohjoisen arktisilta alueilta etelään Välimerelle ja lännestä Atlantin valtamereltä itään Uralin vuoristoon Venäjällä. Euroopassa on paljon jokia, järviä ja vuoristoja. Sivulla 4 olevasta kartasta löydät merkittävimmät maantieteelliset paikat.

Euroopan korkein vuori on Elbrus Kaukasuksella Venäjän ja Georgian välisellä rajalla. Sen korkein kohta on 5 642 metriä merenpinnan yläpuolella.

Länsi-Euroopan korkein vuori on Mont Blanc Alpeilla Ranskan ja Italian rajalla. Sen huippu on yli 4 800 metriä merenpinnan yläpuolella.

Alpeilla Ranskan ja Sveitsin välissä sijaitsee myös Genevenjärvi – Länsi-Euroopan suurin makeanveden järvi. Sen syvin kohta on 310 metriä ja siihen mahtuu noin 89 triljoonaa litraa vettä.

Keski-Euroopan suurin järvi on Balaton Unkarissa. Se on 77 kilometriä pitkä ja pinta-alaltaan noin 600 neliökilometriä (km²). Pohjois-Euroopassa on tätäkin suurempia järviä, esimerkiksi Saimaa Suomessa (1 147 km²) ja Vänerin Ruotsissa (yli 5 500 km²). Koko Euroopan suurin järvi on Laatokka Luoteis-Venäjällä. Se on maailman neljänneksitoista suurin järvi ja pinta-alaltaan 17 700 km².

© Michael/Pixelio

Elbrus, Euroopan korkein vuori.

© Pixelio

Genevenjärvi Alpeilla.

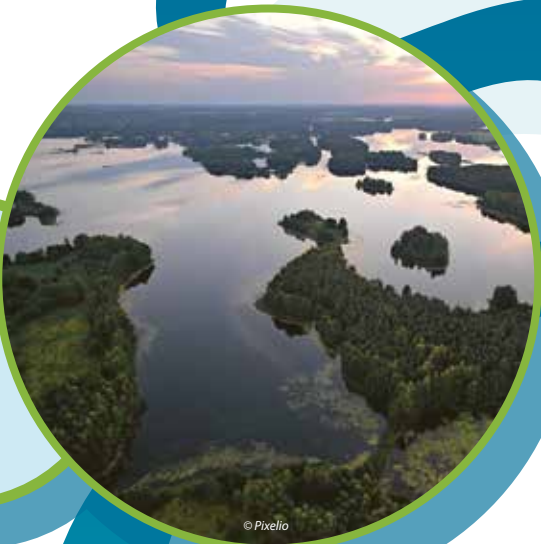
© Kratos May/Flickr

Saimaa Suomessa.

Euroopan manner

*Tonavan suisto
Romaniassa.*

© Pixelio

Tonava on Euroopan pisimpiä jokia. Se saa alkunsa Schwarzwaldista Saksasta ja virtaa itään halki Itävallan, Slovakian, Unkarin, Kroatian, Serbian, Bulgarian, Moldovan ja Ukrainan Romaniaan, jossa se muodostaa suiston Mustanmeren rannikolla. Tonava on kaiken kaikkiaan noin 2 850 km pitkä.

*Loiren laakso on
kuuluisa kauniista
linnoistaan.*

© Flickr

Muita pitkiä jokia ovat Rein (noin 1 320 km), Elbe (noin 1 170 km) sekä Loire ja Veiksel (molemmat yli 1 000 km). Löydätkö ne kartalta?

*Rahtiproomu
matkalla ylävir-
taan Reinillä.*

© Fridmar Damn/Corbis

Isoja jokia pitkin on helppo kuljettaa tavaraa. Proomuilla kuljetetaan monenmoisia tavaroita ylä- tai alavirtaan Euroopan merisatamien ja kaukana sisämaassa sijaitsevien kaupunkien välillä.

Matkustaminen

Stephensonin "Rocket".

Tiesitkö, että rautatie on eurooppalainen keksintö? Ensimmäisen matkustajajunan kehitti George Stephenson Englannissa vuonna 1825. Hänen kuuluisin veturinsa oli nimeltään Rocket, ja se saavutti 40 kilometrin tuntinopeuden (km/h) – todella kovan vauhdin tuon ajan mittapuun mukaan.

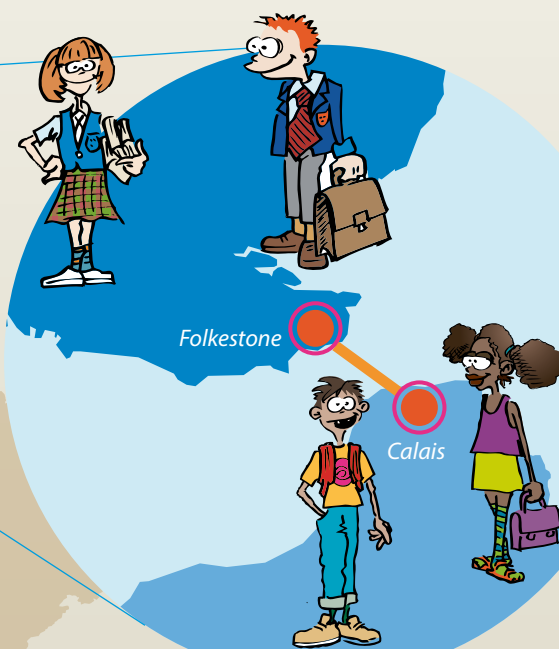
Nykyään Euroopan suurnopeuksiset sähköjunat ovat aivan erilaisia kuin ensimmäiset höyryveturit. Niissä on mukava matkustaa, ja ne kulkevat erityisvalmisteisilla raiteilla jopa 330 km/h. Uusia rautateitä rakennetaan koko ajan, jotta ihmiset voivat matkustaa nopeasti Euroopan suurkaupunkien välillä.

Joskus teiden ja rautateiden on kuljettava vuoristojen, leveiden jokien tai jopa merien halki. Tämän vuoksi on rakennettu joitakin hyvin pitkiä siltoja ja tunneleita. – Euroopan pisin maantietunneli on 24 kilometriä pitkä Lærdalin tunneli Norjassa Bergenin ja Oslon välillä. Se avattiin liikenteelle vuonna 2000.

Euroopan pisin rautatietunneli on Gotthardin tunneli Sveitsissä. Toiseksi pisin tunneli alittaa Englannin kanaalin. Eurostarin luotijunat kulkevat sitä pitkin Ranskan Calais'sta Englannin Folkestoneen. Tunnelin pituus on yli 50 kilometriä. Osa junista kuljettaa pelkästään matkustajia, osa taas sekä matkustajia että autoja ja rekkvoja.

Folkestone

Calais

Eurostar-junia St Pancras -asemalla Lontoossa.

© Colin Garratt/Corbis

Maailman korkein silta (343 metriä) on vuonna 2004 avattu Millaun maasilta Ranskassa.

Euroopan kaksi pisintä siltaa ovat Juutinrauman maantie- ja rautatiesilta (16 km) Tanskan ja Ruotsin välillä ja Portugalissa Tajo-joen ylittävä Vasco da Gama -maantiesilta (yli 17 km). Vasco da Gama -silta on saanut nimensä kuuluisan löytöretkeilijän mukaan. Hänestä voit lukea enemmän luvussa "Aikamatka".

Maailman korkein silta –
Millaun maasilta Ranskassa.

*Concorde, kaikkien aikojen
nopein matkustajalentokone.*

*Maailman suurin matkustaja-
lentokone – Airbus A380.*

Myös lentäminen on suosittua Euroopassa, sillä se on nopea keino matkustaa. Euroopassa valmistetaan joitakin maailman parhaista lentokoneista, esimerkiksi Airbus. Airbusin eri osia valmistetaan eri puolilla Eurooppaa, minkä jälkeen osat kootaan yhteen lentokoneeksi.

Maailman nopeimman matkustajakoneen Concorde suunnitteli ryhmä ranskalaisia ja brittiläisiä insinöörejä. Concorde pystyy lentämään 2 160 km/h eli kaksi kertaa ääntä nopeammin, ja se pystyy ylittämään Atlantin alle kolmessa tunnissa! (Useimmilta koneilta kuluu siihen noin kahdeksan tuntia.) Concorde lensi viimeisen kerran vuonna 2003.

Nopeudessa mikään ei kuitenkaan voita avaruusrakettia. Esimerkiksi Ariane-raketti on useiden Euroopan maiden yhteinen hanke. Ariane ei kuljeta matkustajia, vaan sen avulla laukaistaan avaruuteen satelliitteja, joita tarvitaan esimerkiksi televisio- ja matkapuhelinverkoissa ja tieteellisessä tutkimuksessa. Nykyään monet maailman satelliiteista laukaistaan avaruuteen näiden eurooppalaisten rakettien avulla.

Concorde, Airbusin ja Arianen menestys osoittaa, mihin Euroopan maat pystyvät, kun ne yhdistävät voimansa.

Euroopan kielet

Euroopassa puhutaan monia eri kieliä. Suurin osa niistä kuuluu kolmeen suureen kieliryhmään, jotka ovat germaaniset, slaavilaiset ja romaniset kielet.

Samaan ryhmään kuuluvat kielet muistuttavat toisiaan, sillä ne polveutuvat samasta kantakielestä. Esimerkiksi romaniset kielet polveutuvat latinasta eli Rooman valtakunnassa puhutusta kielestä.

Seuraavasta opit, kuinka sanotaan "hyvää huomenta" tai "hei" joillakin näistä kielistä.

Germaaniset kielet

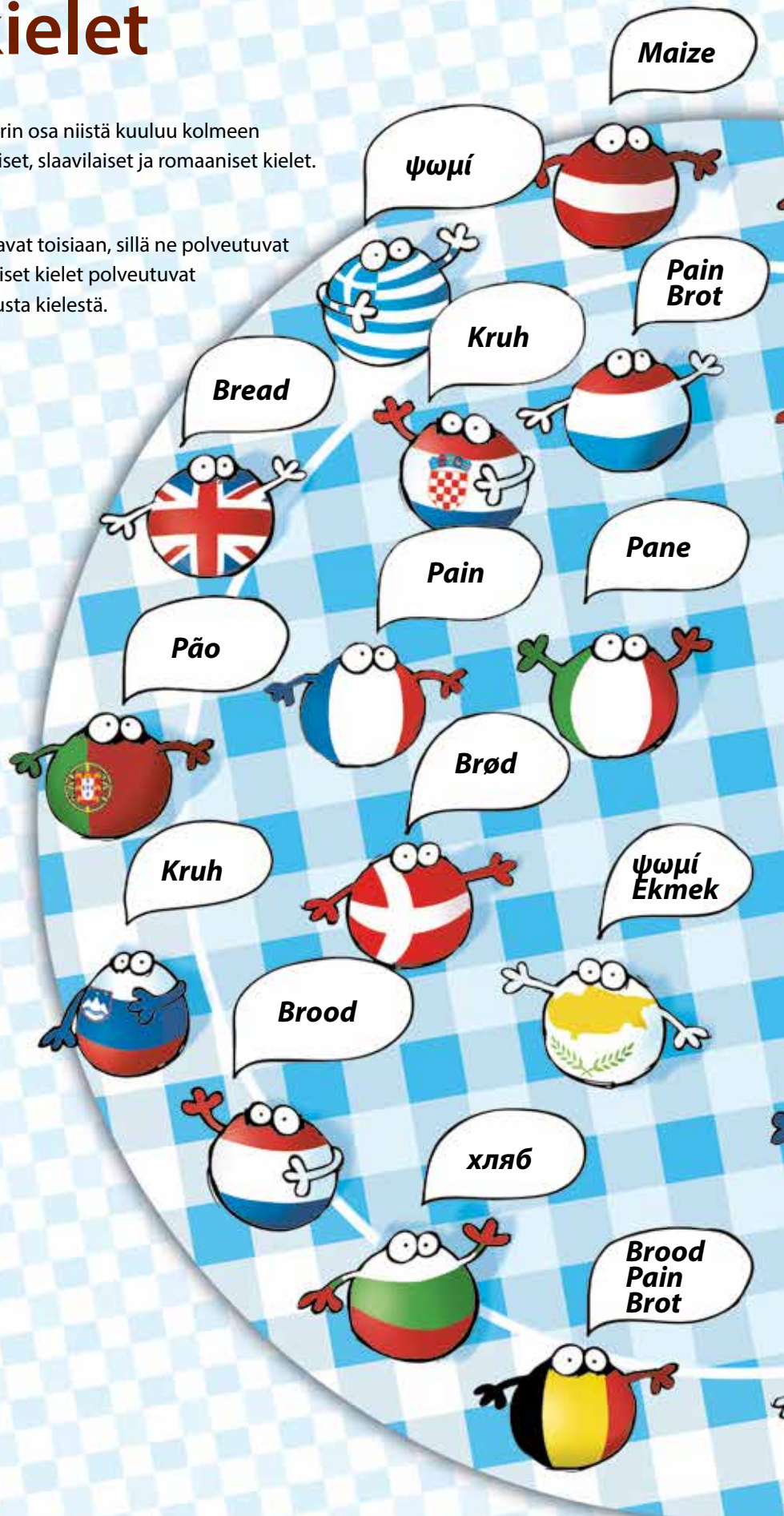
tanska	Godmorgen
hollanti	Goedemorgen
englanti	Good morning
saksa	Guten Morgen
ruotsi	God morgon

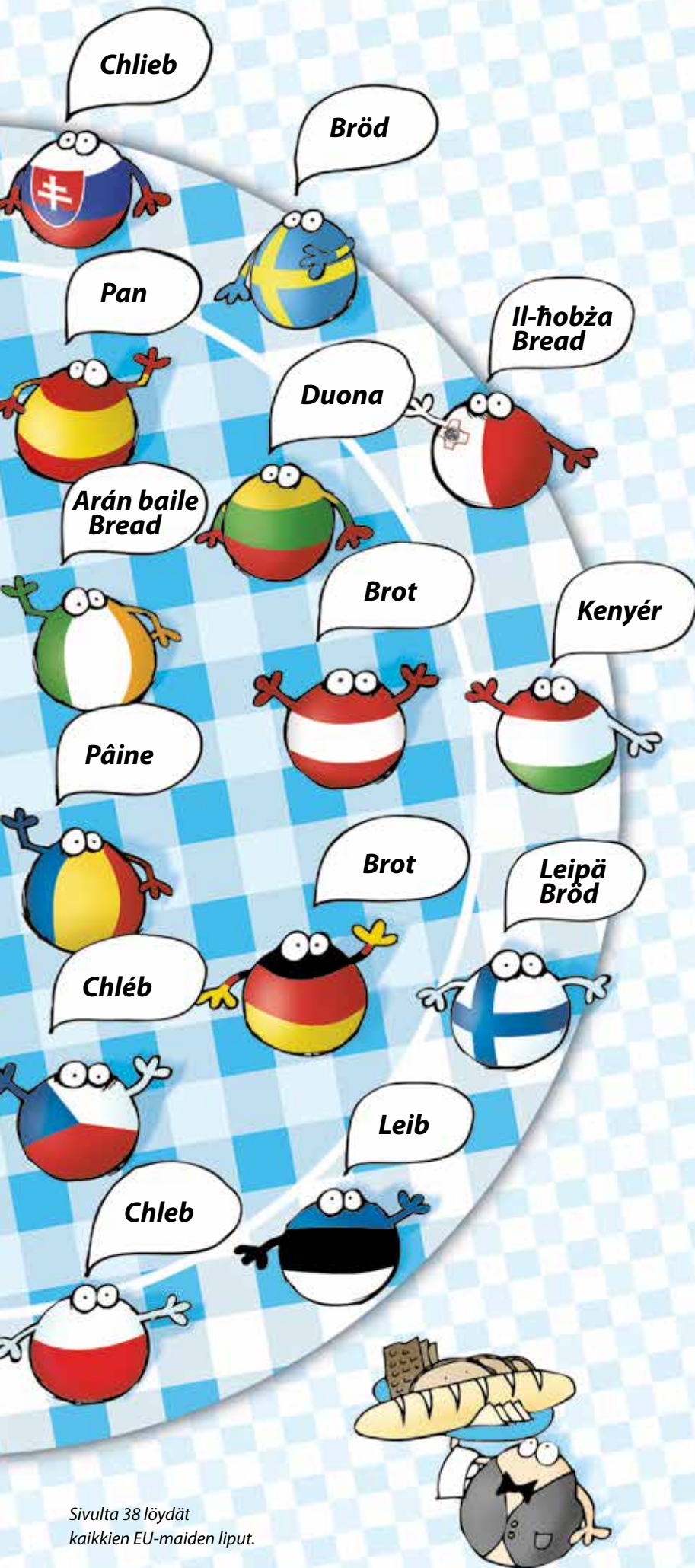
Romaaniset kielet

ranska	Bonjour
italia	Buongiorno
portugali	Bom dia
romania	Bună dimineața
espanja	Buenos días

Slaavilaiset kielet

bulgaria	Dobró útro
kroatia	Dobro jutro
tšekki	Dobré ráno
puola	Dzień dobry
slovakki	Dobré ráno
sloveeni	Dobro jutro

Kielten sukulaisuus on helppo havaita näistä esimerkeistä. Euroopassa on kuitenkin kieliä, jotka ovat kaukaisempaa sukua keskenään tai jotka eivät ole lainkaan sukua muille kielille.

Seuraavasta selviää, kuinka sanotaan "Hyvää huomenta" tai "Hei" kahdellatoista eurooppalaisella kielellä.

baski	Egun on
bretoni	Demat
katalaani	Bon dia
viro	Tere hommikust
suomi	Hyvää huomenta
gaeli (Skotlanti)	Madainn mhath
kreikka	Kalimera
unkari	Jó reggelt
iiri	Dia dhuit
latvia	Labrīt
liettua	Labas rytas
malta	L-Għodwa t-Tajba
kymri	Bore da

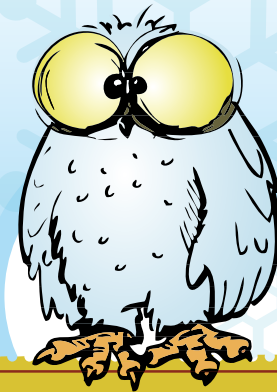
Eri puolilla Eurooppaa asuvien romanien kielellä "Hyvää huomenta" on Lasho dyes.

Kielten oppiminen voi olla hyvin hauskaa, ja se on tärkeää Euroopassa, jossa puhutaan monia eri kieliä. Monet lomailevat mielellään muualla Euroopassa ja haluavat tutustua paikallisiin ihmisiin. Tämä tarjoaa loistavan tilaisuuden harjoitella eri kielten taitoja käytännössä.

Naalilla ...

Ilmasto ja luonto

...ja tunturipöllöllä on hyvä suojaväri.

Suurimmassa osassa Eurooppaa vallitsee leuto ilmasto eli ei ole liian kuuma eikä kylmä. Kylmintä on kaukana pohjolassa ja korkealla vuoristossa. Lämpimintä on aivan etelässä ja kaakossa.

Lämpimintä ja kuivinta on kesällä (yleensä kesäkuusta syyskuuhun) ja kylmintä talvella (yleensä joulukuusta maaliskuuhun). Kesä oli Euroopassa ennätysmäisen kuuma vuonna 2010 ja 2015. Onko se merkki ilmaston muuttumisesta? Ilmastonmuutos on maapallonlaajuinen ongelma, jonka ratkaisuun tarvitaan kaikkien maiden yhteistyötä.

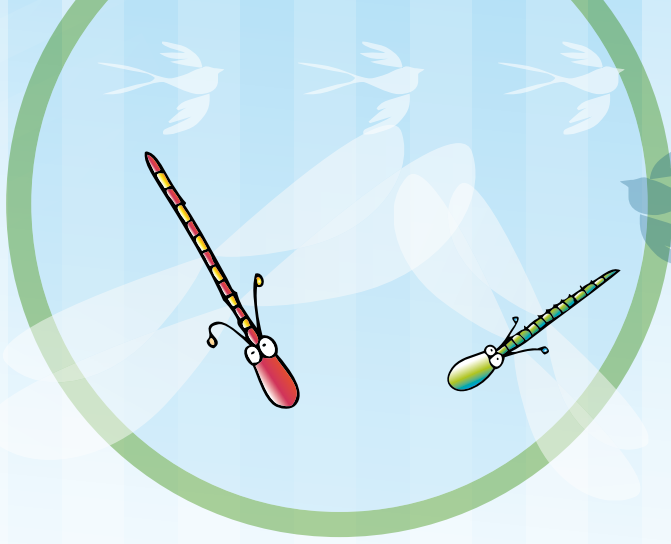
Talvesta selviytyminen

Luonnonvaraisilla eläimillä on kylmillä seuduilla tavallisesti paksu turkki tai höyhenpeitto, joka pitää ne lämpiminä. Eläimillä saattaa olla valkoinen suojaväri, jotteivät ne erottuisi lumesta. Jotkut lajit vaipuvat talvella talviuneen säästääkseen energiaa.

© Klaus Hackenberg/Corbis

Eurooppalaiset ruskeakarhut asuvat vuorilla ja metsissä, missä ne viettävät talvet talviuneen vaipuneina.

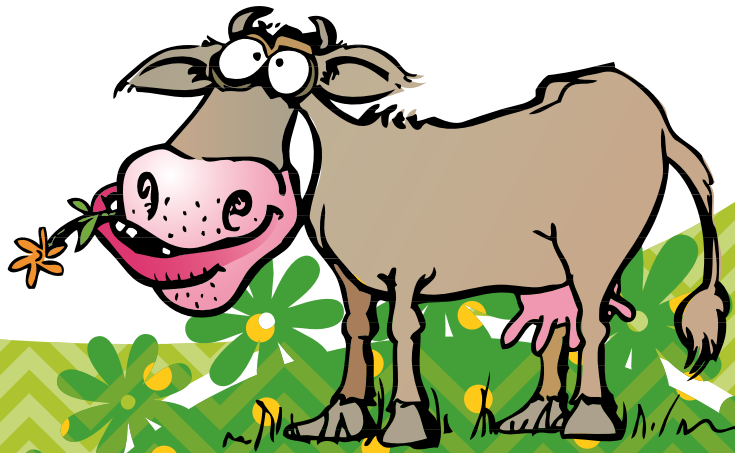
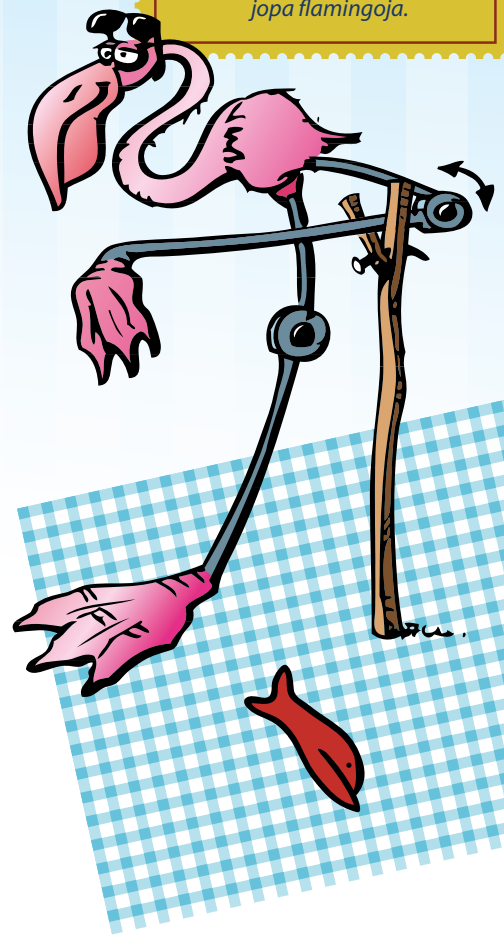
Monet lintulajit syövät hyönteisiä, pieniä vesieläimiä tai muuta sellaista ravintoa, jota on vaikea löytää kylminä talvikuukausina. Niinpä ne lentävät syksyllä etelään ja palaavat vasta keväällä. Jotkut matkaavat tuhansia kilometrejä yli Välimeren ja Saharan autiomaan viettääkseen talven Afrikassa. Vuodenaikojen mukaan muuttavia lintuja kutsutaan muuttolinnuiksi.

Nautitaan kevästä ja kesästä

Kun kevät saapuu Eurooppaan (maalis–toukokuun vaiheilla), ilma lämpiää. Lumi ja jää sulavat. Purot ja lammet kuhisevat kalanpoikasia ja hyönteisen toukkia. Muuttolinnut palaavat pesimään ja kasvattamaan poikasiaan. Luonto puhkeaa kukkaan, ja mehiläiset pölyttävät kasveja.

Lehteen puhjenneet puut imevät auringonvaloa ja energiaa kasvaakseen. Vuoristoseuduilla lehmät viedään ylärinteiden niityille, mistä ne löytävät uutta tuoretta ruohoa.

Keväällä Eurooppaan saapuu jopa flamingoja.

Kesä on mukavaa aikaa vuoristoniityillä.

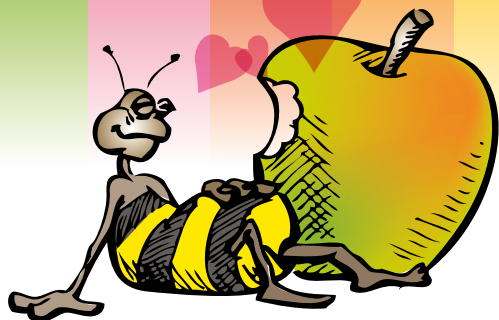
© Alamy

Myös vaihtolämpöiset eläimet kuten matelijat tarvitsevat auringonvaloa saadakseen energiaa. Kesällä varsinkin Etelä-Euroopassa näkee auringossa paistattelevia liskoja ja voi kuulla heinäsiirkkojen ja laulukaskaiden sirittävän.

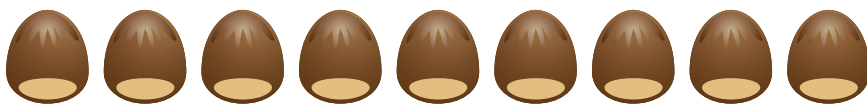
Liskot rakastavat lämpimiä kelejä.

Hedelmät ovat myös ampiaisten herkkua!

Syksy on muutoksen aikaa

Loppukesällä ja syksyllä päivät lyhenevät ja yöt viilenevät. Maittavat hedelmät kypsyvät tähän aikaan vuodesta, ja sadonkorjuu pitää maanviljelijät kiireisinä. Myös pähkinät kypsyvät syksyllä, ja oravat keräävät niitä varastoon talven varalle.

Oravat varastoivat pähkinöitä talven varalle.

Monet puut pudottavat lehtensä syksyllä, kun ne eivät saa enää tarpeeksi auringonvaloa. Lehtien väri muuttuu hiljalleen vihreästä keltaisen, punaisen, kullan ja ruskean eri sävyihin. Sitten lehdet putoavat maahan kirjavaksi matoksi. Maahan pudonneet lehdet rikastuttavat maaperää lahotessaan ja ravitsevat näin seuraavia kasvisukupolvia.

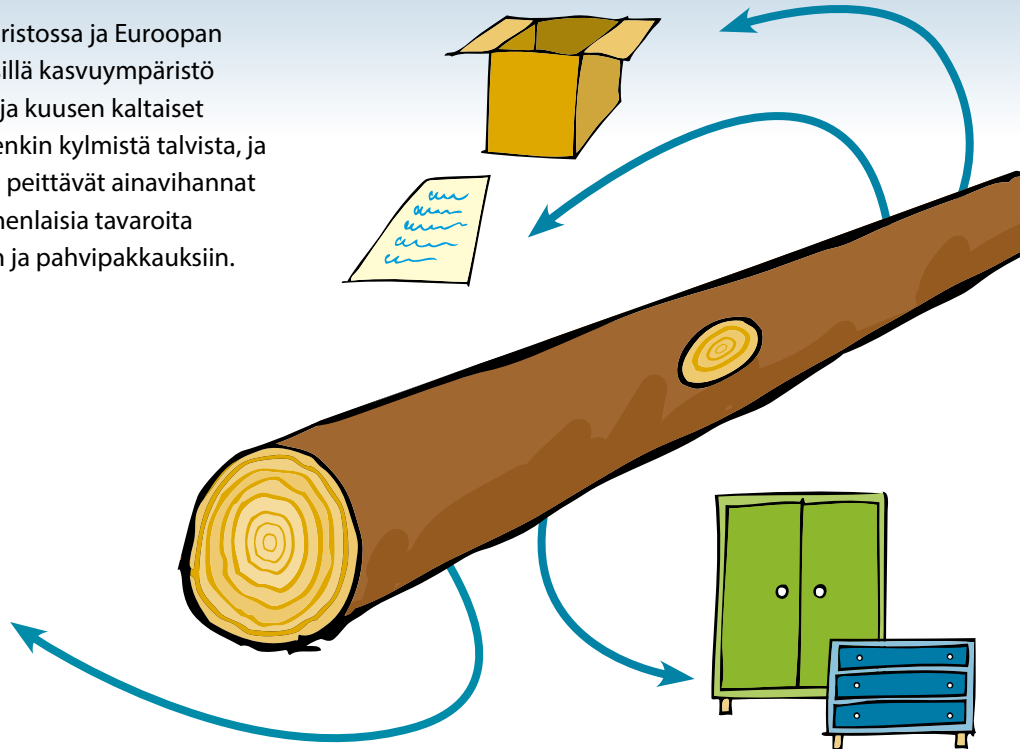
Tämä vuodenaikojen kierto ja sen mukanaan tuomat vaihtelut ovat tunnusmerkillisiä Euroopan maaseudulle. Ne tekevät siitä kauniin ja hyvin moninaisen.

Syksyn väriloistoa.

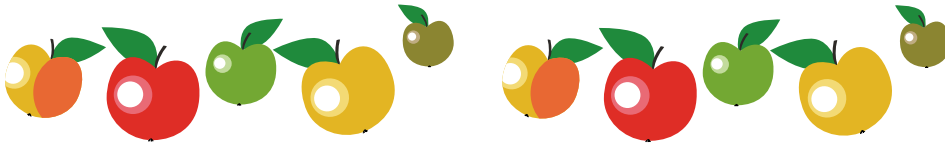
Maanviljely

Maata ei voi viljellä korkealla vuoristossa ja Euroopan kaikkein pohjoisimmissa osissa, sillä kasvuympäristö on kasveille liian kylmä. Männyn ja kuusen kaltaiset ainavihannat puut selviävät kuitenkin kylmistä talvista, ja siksi Euroopan kylmimpiä alueita peittävät ainavihannat metsät. Puusta valmistetaan monenlaisia tavaroita taloista ja huonekaluista paperiin ja pahvipakkauksiin.

Etelämpänä suurin osa maasta sopii viljelyyn. Siellä menestyvät hyvin monenlaiset kasvilajit, muun muassa vehnä, maissi, sokerijuurikas, peruna ja erilaiset hedelmät ja vihannekset.

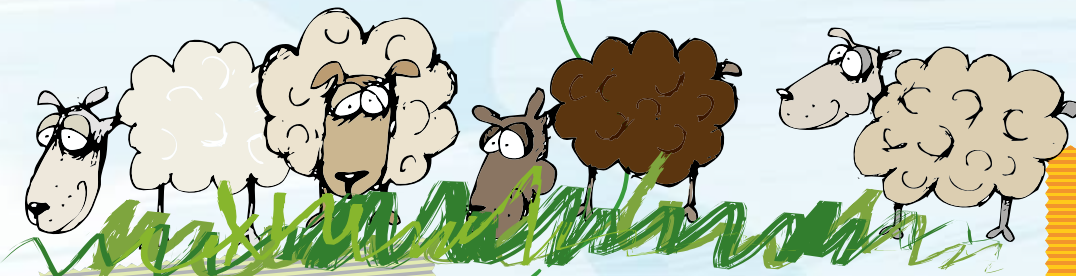
Sellaisilla alueilla, joilla auringonvalo on paljon ja metsää tuskin lainkaan (esimerkiksi Välimeren alueella), kasvatetaan appelsiineja, sitruunoita, viinirypäleitä ja oliiveja. Oliiveista voidaan puristaa öljyä, jota käytetään ruoanvalmistukseen. Viinirypäleistä puristetaan mehua, josta voidaan puolestaan valmistaa viiniä. Eurooppa tunnetaankin hyvistä viineistään, joita myydään kaikkialla maailmassa.

Välimeren alueella viljellään myös paljon muita hedelmiä ja vihanneksia. Esimerkiksi tomaatit kypsyvät hyvin etelän auringossa. Vihannekset tarvitsevat kuitenkin paljon vettä, joten kuumilla ja kuivilla alueilla viljelykset tarvitsevat usein keinokastelua. Tämä tarkoittaa sitä, että kasveja kastellaan vedellä, joka nostetaan joista tai syvältä maan sisästä.

Näistä rypäleistä valmistetaan punaviiniä.

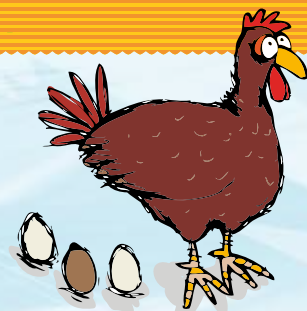

Viljelyksiä on kasteltava kuivilla seuduilla.

Lampaita laitumella.

Kananmunista saa paljon terveellisiä valkuaisaineita.

Jos vain sataa tarpeeksi, ruoho kasvaa hyvin, vaikka maakerros olisikin ohut tai melko köyhä. Monilla maatiloilla Euroopassa kasvatetaan ruohoa syöviä eläimiä, esimerkiksi lehmii, lampaita tai vuohia. Niistä saadaan maitoa, lihaa ja muita hyödyllisiä tuotteita, kuten villaa ja nahkaa.

Useilla maatiloilla on myös sikoja tai kanoja. Näitä eläimiä voidaan kasvattaa melkein missä vain, sillä niitä voidaan pitää sisällä ja antaa niille erityisvalmisteista rehua. Kanoista saadaan paitsi lihaa myös munia, ja joillakin tiloilla tuotetaankin tuhansia munia päivässä.

Euroopassa on hyvin erikokoisia maatiloja. Joillakin tiloilla on laajoja peltoaloja, joilta sato on helppo korjata isoilla koneilla. Mäkisillä seuduilla pellot ovat puolestaan pieniä. Pystyttämällä peltojen väliin kivimuureja tai pensasaitoja voidaan estää tuulta ja sadetta kuljettamasta pois maa-ainesta, ja tällaiset rakennelmat voivat olla hyviä myös luonnonvaraisten eläinten kannalta.

Monet kaupunkilaiset viettävät mielellään viikonloppuja ja lomia maaseudulla nauttiakseen maisemista, rauhasta ja puhtaasta ilmasta. Meidän kaikkien on tehtävä parhaamme huolehtiaksemme maaseudusta, jotta se säilyy kauniina.

Kaikki voivat nauttia maaseudusta.

Sikojen kasvatusta onnistuu sisätiloissa.

Peltojen tilkkutäkki Euroopassa.

Meri

Lunni pesii kalliolla ja sukeltaa mereen pyytämään kalaa.

Euroopassa on tuhansia ja taas tuhansia kilometrejä kaunista rannikkoa, jota luonto on muokannut monin tavoin. On korkeita kalliojyrkänteitä ja hiekan tai värikkäiden pikkukivien peittämiä rantoja, joita meri on huuhtonut ja muovannut vuosisatoja.

Norjassa jäätiköt ovat uurtaneet rannikolle jyrkkäreunaisia laaksoja, joita kutsutaan vuonoiksi. Joissakin maissa meri ja tuuli kasaavat hiekan dyneiksi. Euroopan korkein dyyni on Dune du Pyla lähellä Arcachonia Ranskassa. Sen korkeus on 107 metriä.

Euroopan rannikoilla elää monenlaisia kaloja ja muita eläimiä, joita merilinnut ja -nisäkkäät (esimerkiksi hylkeet) käyttävät ravintonaan. Laskuveden aikaan jokien suulle merenrantaan tulee parvittain kahlaajalintuja saalistamaan mudassa eläviä pikkuotuksia.

Välimeressä elää yksi Euroopan harvinaisimmista eläimistä – munkkihylje.

Kahlaajalintujen parvet löytävät ravintoa jokisuistoista.

Meri on muokannut näitä liitukivikallioita.

Jäätikön muovaama vuono.

Pylan hiekkadyyni – Euroopan korkein.

Ihmiset ja meri

Meri on tärkeä myös ihmisille. Välimeri oli antiikin roomalaisille niin tärkeä, että he kutsuivat sitä nimellä Mare nostrum, "meidän meremme". Vuosisatojen ajan eurooppalaiset ovat purjehtineet maailman merillä, tehneet löytö- ja tutkimusretkiä muilla mantereilla ja käyneet niiden kanssa kauppaa sekä perustaneet niihin kotinsa. Näistä suurista löytöretkistä kerrotaan enemmän luvussa "Aikamatka".

Rahtilaivat kaikkialta maailmasta tuovat Euroopan vilkkaisiin satamiin kaikenlaisia tavaroita usein kontteihin pakattuina. Satamissa tavarat puretaan juniin, kuorma-autoihin tai proomuihin. Sitten laivoihin lastataan Euroopassa tuotettuja tavaroita myytäväksi muualla maailmassa.

Konttialukset kuljettavat tavaraa Eurooppaan ja Euroopasta.

Monet maailman hienoimmista laivoista on rakennettu Euroopassa. Niistä voidaan mainita *Harmony of the Seas*, joka on tällä hetkellä maailman suurin matkustajalaiva. Se rakennettiin Ranskassa ja otettiin käyttöön vuonna 2016.

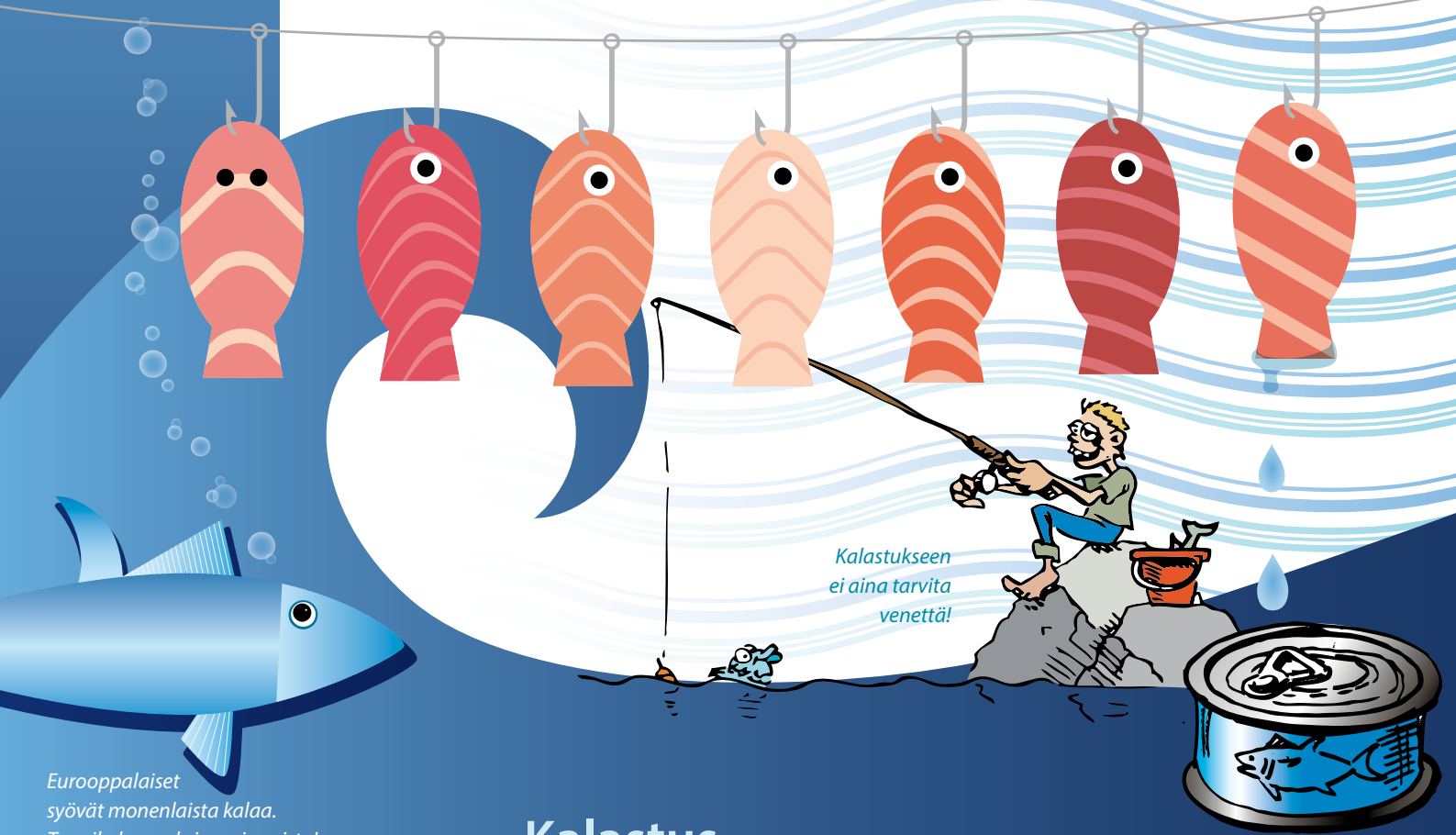
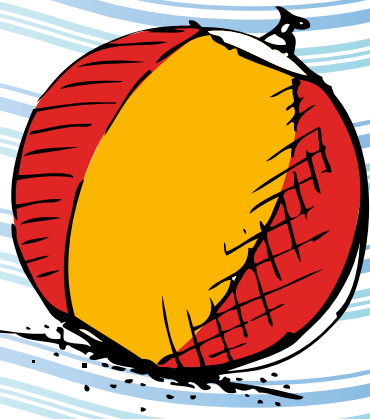
*Maailman suurin matkustajalaiva
– Harmony of the Seas.*

Sukellusta
Välimeressä.

Euroopan rannikoilla on upeita lomakohteita. Tarjolla on kaikenlaista vesiurheilua surffauksesta ja veneilystä vesihiihtoon ja urheilusukellukseen.

Tai sitten voi vain rentoutua ottamalla aurinkoa rannalla ja pulahtamalla välillä mereen.

Kalastukseen
ei aina tarvita
venettä!

Eurooppalaiset
syövät monenlaista kalaa.
Tonnikala on yksi suurimmista!

Kalastus

Kalastus on aina ollut tärkeää eurooppalaisille. Kokonaisia kaupunkeja on kasvanut kalastussatamien ympärille, ja tuhannet ihmiset saavat elantonsa pyytämällä ja myymällä kalaa tai harjoittamalla muuta kalastukseen liittyvää toimintaa.

Uudenaikaisilla kalastusaluksilla, esimerkiksi kalatehdastroolareilla, voidaan pyytää valtavasti saalista. Jotta voidaan varmistaa, että kalaa jää tarpeeksi myös mereen, Euroopan maat ovat sopineet säännöistä, joilla rajoitetaan saaliin määrää ja määrätään käyttämään verkkoja, joihin nuoret kalat eivät jää kiinni.

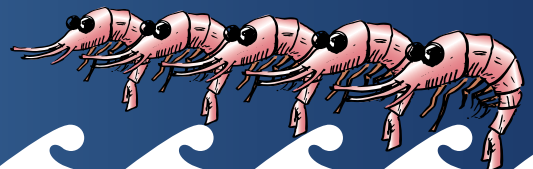
Toinen tapa varmistaa riittävä kalan saanti on vesiviljely. Pohjois-Euroopan rannikolla kasvatetaan lohta suurissa häkeissä. Samalla tavalla meressä voidaan kasvattaa simpukoita ja ostereita.

Troolari laiturissa Skotlannin
Skyessa.

Lohen viljelyä.

Euroopan rannikkoalueiden suojeleminen

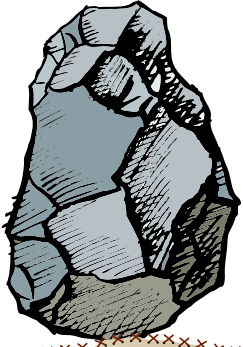
Euroopan rannikkoalueet ja meri ovat tärkeitä sekä luonnonvaraisille eläimille että ihmiselle. Niinpä meidän on pidettävä niistä huolta estämällä tehtaiden ja kaupunkien aiheuttama saastuminen. Öljytankkereille sattuu joskus onnettomuuksia, ja valtavia määriä öljyä valuu mereen. Öljy saattaa mustata rannat, ja tuhannet merilinnut voivat kuolla.

Euroopan maat tekevät yhteistyötä estääkseen tällaiset onnettomuudet ja varmistaakseen, että rannikkoalueet säilyvät puhtaina myös tuleville sukupolville.

Aikamatka

Tuhansien vuosien kuluessa Eurooppa on muuttunut valtavasti. Euroopalla on kiehtova historia! Sitä on kuitenkin mahdotonta esittää kokonaisuudessaan, joten seuraavassa mainitaan vain joitakin tärkeimpiä kohtia.

Piikivestä valmistettu kivistä työkalu.

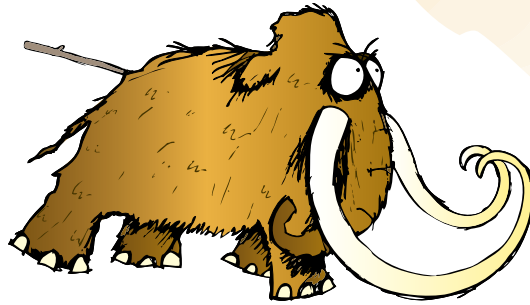
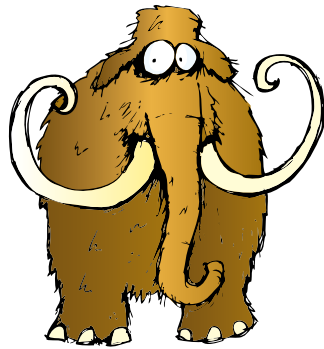
Kivikausi

Varhaisimmat eurooppalaiset olivat metsästäjiä ja keräilijöitä. He maalasivat joidenkin luolien seinille hienoja metsästysaiheisia kuvia. Vähitellen opittiin viljelemään maata, ja ihmiset alkoivat kasvattaa eläimiä, viljellä kasveja ja elää kylissä.

Aseet ja työkalut valmistettiin kivistä esimerkiksi teroittamalla piikiven palasia.

Esihistoriallisia luolamaalauksia Lascaux'ssa Ranskassa.

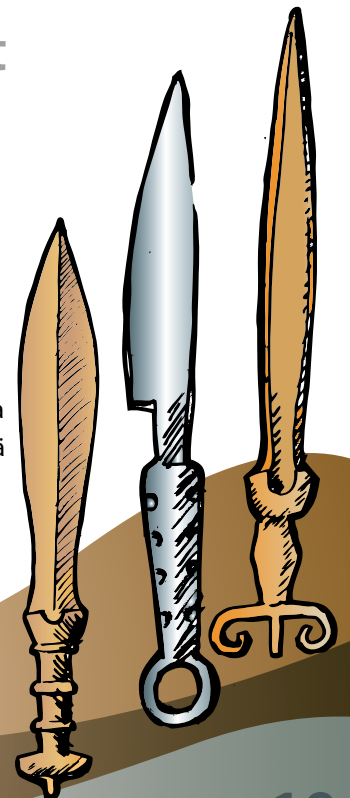
Pronssi- ja rautakausi – ihmiset oppivat käyttämään metalleja

Tuhansia vuosia ennen Kristuksen syntymää (eKr.) ihmiset oppivat, kuinka metalleja valmistetaan kuumentamalla erilaisia kiviä hyvin kuumassa tulesa. Pronssi – kuparin ja tinan sekoitus – oli tarpeeksi kovaa työkaluihin ja aseisiin. Kulta ja hopea olivat pehmeitä mutta kauniita, ja niistä saattoi tehdä koriste-esineitä.

Myöhemmin keksittiin vieläkin kovempi metalli, rauta. Parasta metallia oli teräs, joka oli kovaa eikä murtunut helposti, joten siitä saattoi tehdä hyviä miekkoja. Teräksen valmistaminen ei ollut kuitenkaan helppoa, joten hyvät miekat olivat harvinaisia ja arvokkaita!

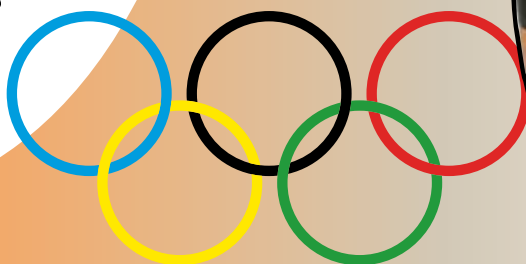
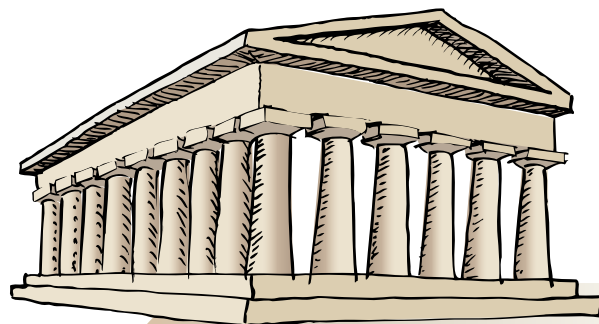
Pronssinen kirveenterä.

Antiikin Kreikka

(noin vuodesta 2000 eKr. vuoteen 200 eKr.)

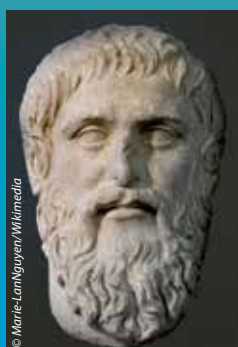
Kreikassa ruvettiin rakentamaan kaupunkeja noin 4 000 vuotta sitten. Aluksi niitä hallitsivat kuninkaat. Myöhemmin, noin vuonna 500 eKr., Ateenassa sai alkunsa "demokratia", joka merkitsee kansanvaltaa. (Sen sijaan, että Ateenaa olisi hallinnut kuningas, kaupungin miehet päättivät asioista äänestämällä.) Demokratia on tärkeä eurooppalainen keksintö, joka on levinnyt kaikkialle maailmaan.

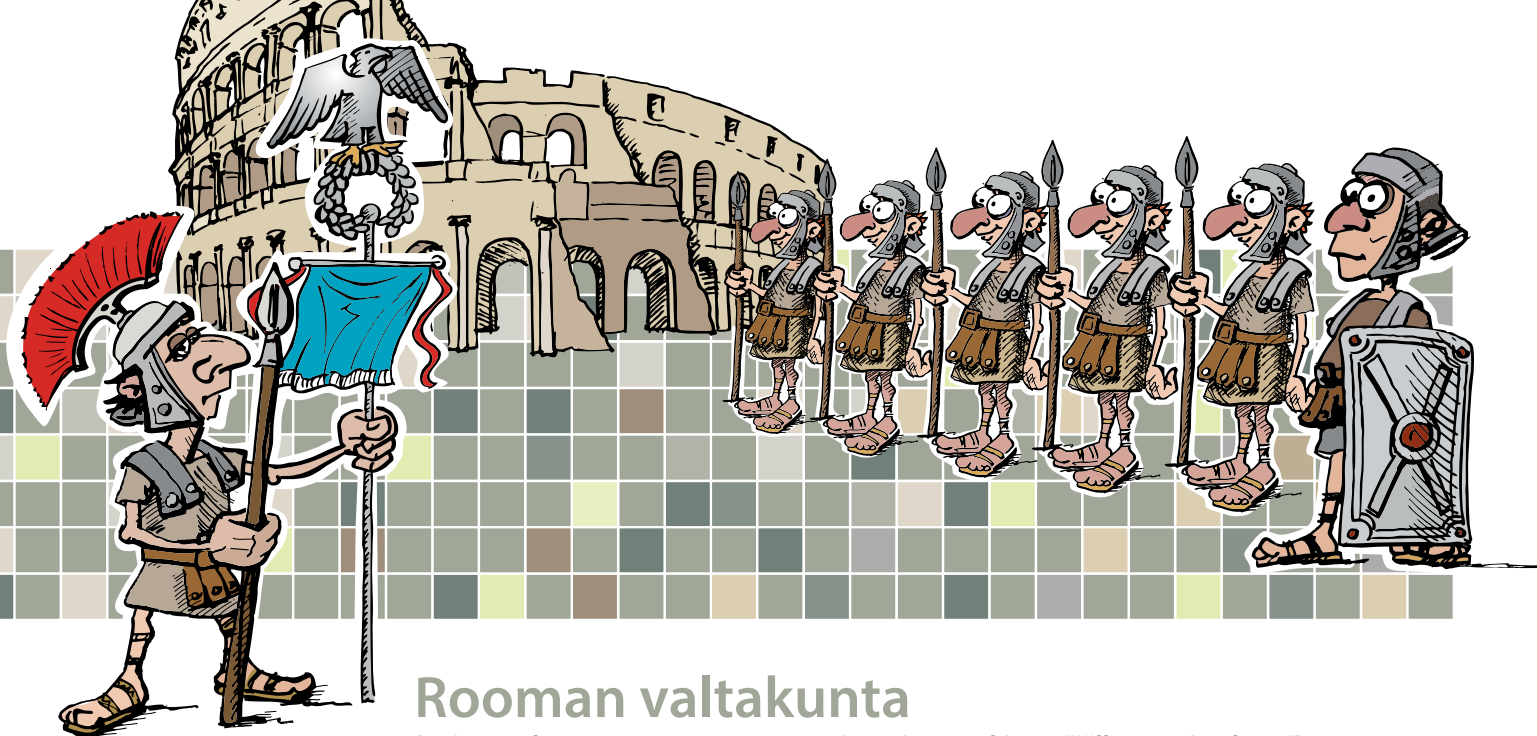
Tämä kreikkalainen vaasi on peräisin noin vuodelta 530 eKr.

Antiikin Kreikasta ovat peräisin myös:

- > kiehtovat tarinat jumalista ja sankareista, sodista ja seikkailuista
- > upeat temppelit, marmoripatsaat ja kaunis keramiikka
- > olympialaiset
- > hyvin suunnitellut teatterit ja loistavat kirjailijat, joiden näytelmiä esitetään vielä nykyäänkin
- > sellaiset filosofit kuin Sokrates ja Platon, jotka opettivat loogista ajattelua
- > sellaiset matemaatikot kuin Eukleides ja Pythagoras, jotka selvittivät matematiikan kaavat ja säännöt
- > sellaiset tiedemiehet kuin Aristoteles (joka tutki kasveja ja eläimiä) ja Eratosthenes (joka todisti, että maapallo on pyöreä, ja laski, kuinka suuri se on).

Platon, yksi maailman suurimmista ajatteliijoista.

Rooman valtakunta

(noin vuodesta 500 eKr. vuoteen 500 jKr. – jKr. merkitsee ”jälkeen Kristuksen”)

Aluksi Rooma oli vain kylä Italiassa. Roomalaiset olivat kuitenkin hyvin järjestäytyneitä, heidän armeijansa taisteli hyvin, ja vähitellen he valloittivat kaikki Välimeren ympärillä olevat maa-alueet. Lopulta Rooman valtakunta ulottui Pohjois-Englannista Saharan autiomaahan ja Atlantin valtamereltä Aasiaan.

Roomalaisten perua ovat esimerkiksi:

- > hyvät, suorat tiet, jotka yhdistivät kaikki valtakunnan osat,
- > kauniit talot, joissa oli pihat, keskuslämmitys ja mosaiikkilaattalattiat,
- > vahvat sillat ja vesijohdot (jotka toivat vettä pitkien matkojen päästä),
- > holvikaaret, jotka tekivät taloista vankkoja ja pitkäikäisiä,
- > uudet rakennusmateriaalit, kuten sementti ja betoni,
- > suuret kirjailijat, kuten Cicero ja Vergilius,
- > roomalainen lainsäädäntö, joka on vielä nykyäänkin käytössä monissa Euroopan maissa.

Nyky päivään säilynyt Rooman valtakunnan aikainen vesijohto: Pont du Gard Ranskassa.

Mosaiikit tehdään pienistä kiven, emalin, lasin tai keramiikan paloista, ja niitä käytetään rakennusten koristamiseen.

Keskiaika

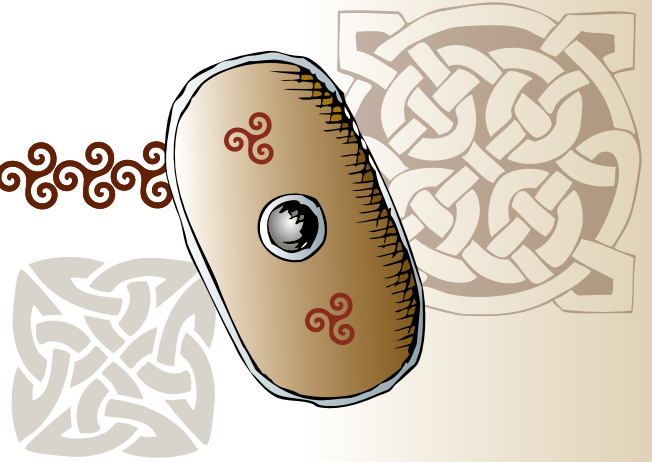
(noin vuodesta 500 vuoteen 1500)

Kun Rooman valtakunta luhistui, eri heimot valloittivat Euroopasta eri alueita. Esimerkiksi...

Keltit

Ennen roomalaisvallan aikaa kelttiläiset heimot asuivat monilla Euroopan alueilla. Kelttien jälkeläisiä asuu nykyään pääasiassa Ranskan Bretagnessa, Englannin Cornwallissa, Espanjan Galiciassa, Irlannissa, Skotlannissa ja Walesissa. Näissä osissa Eurooppaa kelttiläiset kielet ja kulttuuri ovat säilyneet hyvin.

Germaaniset heimot

Kaikki näistä eivät asettuneet Saksaan:

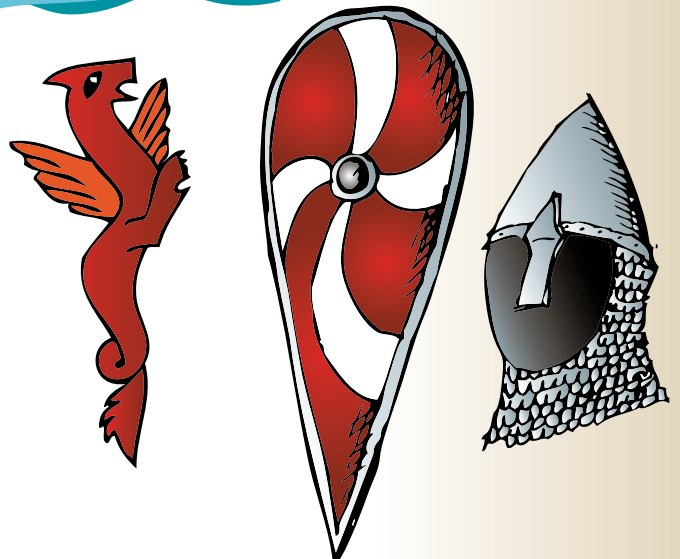
- > **Anglit ja saksit** muuttivat Englantiin ja hallitsivat sitä vuoteen 1066 saakka.
- > **Frankit** valloittivat suuren osan Eurooppaa, myös Ranskan, vuosina 500–800 jKr. Heidän kuuluisin kuninkaansa oli Kaarle Suuri.
- > **Gootit** (visigootit eli länsigootit ja ostrogootit eli itägootit) perustivat Espanjan ja Italian kuningaskunnat.
- > **Viikingit** asuivat Skandinaviassa. Viikingit purjehtivat 800–900-luvuilla vieraisiin maihin, varastivat aarteita, kävivät kauppaa ja asettuivat asumaan hyvälle viljelymaille.

Viikingit olivat niin taitavia purjehtijoita, että he pääsivät jopa Amerikkaan (mutta eivät kertoneet siitä kenellekään!).

Normannit

eli pohjanmiehet olivat viikinkejä, jotka asettuivat Ranskaan (alueelle, jota nykyään kutsutaan Normandiaksi) ja valloittivat sitten Englannin vuonna 1066. Tämä taistelu on ikuistettu kuuluisaan normandialaiseen seinäverhoon, jota säilytetään museossa Bayeux'n kaupungissa Ranskassa.

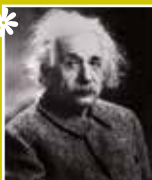
Neljäkymmentä kuuluisaa henkilöä

Monet maailmankuuluista taiteilijoista, säveltäjistä, viihdetaiteilijoista, keksijöistä, tiedemiehistä ja urheilijoista ovat eurooppalaisia. Olemme jo maininneet muutamia heistä aiemmissa luvuissa. Olet saattanut jo kuulla joistakin, mutta et ehkä kaikista. Tässä kirjasessa on mahdollonta luetella heitä kaikkia, joten olemme valinneet 40 henkilöä eri puolilta Eurooppaa. Heidät luetellaan aakkosjärjestyksessä.

Taulukon lopussa on tyhjä tila, jossa voit esittää oman suosikkisi. Kyseessä voi olla joku kuuluisa henkilö kotimaastasi tai ihailemasi eurooppalainen urheilujoukkue tai poppyhtye. Voit vaikka etsiä heidän kuvansa ja liimata sen tyhjään tilaan ja kertoa heistä jotakin.

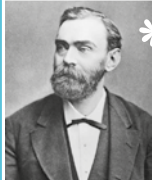
**Albert
Einstein**

© Philippe Haliman/Béga/AFAP

Saksa Tiedemies, joka keksi vuonna 1905 suhteellisuusteorian – toisin sanoen, miten aine, energia ja aika ovat kaikki yhteydessä toisiinsa.

**Alfred
Nobel**

Wikimedia Commons / Public domain

Ruotsi Kemisti, keksijä ja insinööri. Hänen nimissään on ainakin 355 keksintöä, joista tunnetuin on dynamiitti. Hän jätti suuren osan omaisuudestaan jaettavaksi Nobel-palkintoina huomattavista saavutuksista viidellä eri alalla.

**Anne
Frank**

© Jewish Chron

Alankomaa Kirjailija ja samalla yksi tunnetuimpia holokaustin juutalaisuhreja, joka kuoli keskitysleirillä 15-vuotiaana. Hänen päiväkirjastaan on tullut yksi maailman luetuimmista kirjoista.

**Antonio
Vivaldi**

Wikimedia

Italia Säveltäjä, joka on säveltänyt muun muassa teoksen Neljä vuodenaikaa (1725).

**Carmen
Kass**

© Pierre Vaureth/Sygnal/Corbis

Viro Liikenainen ja malli, joka on esiintynyt Voguen kannessa ja esimerkiksi Chanelin ja Cuccin kampanjoissa. Hän on myös pyrkinyt Euroopan parlamenttiin.

Christo

© Lynn Goodman/Corbis

Bulgaria Taiteilija, joka on kuuluisa rakennusten, muistomerkkien ja jopa puiden kietomisestä kankaaseen, esimerkiksi Saksan valtiopäivätalon paketoinnista vuonna 1995.

**Cristiano
Ronaldo**

Wikimedia Commons / Kuvasto / Kuvasto

Portugali Jalkapalloilija, joka on saanut FIFA:n Vuoden pelaaja palkinnon vuosina 2008, 2013 ja 2014. Hän on pelannut Manchester United ja Real Madrid -joukkueissa ja toiminut Portugalin maajoukkueen kapteenina.

**Edward
de Bono**

© Corbis

Malta Ajattelija, joka on tehnyt tunnetuksi lateraalisen ajattelun käsitteen ja kirjoittanut kuuluisan kirjan Kuusi ajatteluhattua.

**Ernő
Rubik**

Wikimedia Commons / Jaripek / Minsouri

Unkari Keksijä ja arkkitehti, joka keksi Rubikin kuution ja muita älypelejä.

**Frédéric
Chopin**

Wikimedia

Puola Säveltäjä ja pianisti, joka sävelsi monia pianokappaleita, muun muassa kuuluisat Preludinsa.

**Gabrielle
"Coco"
Chanel**

© Man Ray

Ranska Muotisuunnittelija, jonka innovatiiviset naistenvaatemallit tekivät hänestä tärkeän merkkihenkilön 1900-luvun muotimaailmassa.

**George
Michael**

© MAXPPP

Kypros Kansainvälinen pop-tähti, joka nousi kuuluisuuteen muun muassa Last Christmas -hitillään ja on myynyt maailmanlaajuisesti yli 90 miljoonaa singleä.

**Georges
Remi
(Hergé)**

© Belgia/ATP

Belgia Sarjakuvataiteilija, joka on tunnetuin Tintin seikkailut -sarjakuvistaan, joita hän kirjoitti vuodesta 1929 alkaen aina kuolemaansa vuonna 1983 saakka.

**Hans
Christian
Andersen**

© AMG

Tanska Kirjailija, jonka ihastuttavat sadut – kuten Ruma ankanpoikanen ja Pieni merenneito – ovat ilahduttaneet lapsia ympäri maailmaa useiden sukupolvien ajan.

**Helena
Rubinstein**

© Interfoto

Puola Liikenainen ja Helena Rubinstein -kosmetiikkayhtiön perustaja, jonka yritys teki hänestä aikansa rikkaimman ja menestyneimmän naisen.

Homeros

Wikimedia

Kreikka Muinaisen Kreikan legendaarinen runoilija, jota on perinteisesti pidetty Ilias- ja Odysseia-epoksen kirjoittajana.

**Ivana
Kobilca**

Wikimedia

Slovenia Slovenian tärkein naistaidemaalari, joka maalasi realistisia ja impressionistisia asetelmamaalauksia, muotokuvia ja maisemamaalauksia.

**Jean
Monnet**

© European Union

Ranska Poliittinen merkikhenkilö, joka kehitti Euroopan unionin keskeisimmät periaatteet ja avusti Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamisessa.

**J. K.
Rowling**

© Son Touch/Sygnal/Corbis

Yhdistynyt kuningaskunta Kuuluisan Harry Potter -kirjasarjan luoja, jonka kirjoja on myyty maailmanlaajuisesti yli 450 miljoonaa kappaletta.

**Jeanne
d'Arc**

Wikimedia

Ranska Historiallinen merkkihenkilö, joka johti Ranskan armeijan moniin tärkeisiin voittoihin satavuotisen sodan aikana ja joka myöhemmin vangittiin ja poltettiin roviolla 19 vuoden iässä.

**Kati
Levoranta**

© Rovio

Suomi Yritysjohtaja, joka johtaa maailmanlaajuisesti menestynyttä Angry Birds -pelit luonutta yhtiötä.

**Krišjānis
Barons**

© Jānis Reiksts

Latvia Kirjailija, joka tunnetaan dainojen – perinteisen Baltian musiikin ja laulun sanojen – isänä.

**Leonardo
da Vinci**

Wikimedia

Italia Taidemaalari, veistäjä, arkkitehti, tiedemies, keksijä ja filosofi, joka maalasi kuuluisan muotokuvan Mona Lisa ja joka suunnitteli ensimmäisen helikopterimallin jo vuonna 1493.

**Luka
Modrić**

© Shutterstock

Kroatia Jalkapalloilija, joka on pelannut Tottenham Hotspurin ja Real Madridin kaltaisissa huippujoukkueissa sekä Kroatian riveissä useissa MM- ja EM-turnauksissa.

Maria Callas

© WikiCommons / Håkan Ohlsson

Kreikka Oopperalaulaja, josta käytetään myös lempinimeä *La Divina*. Hän oli yksi 1900-luvun tunnetuimpia ja vaikuttavimpia oopperalaulajia.

Marie Curie (Maria Skłodowska)

© Bettmann/Corbis

Puola Tutkija, joka miehensä Pierren kanssa keksi radiumin – radioaktiivisen metallin. He saivat fysiikan Nobelin palkinnon vuonna 1903.

Marlene Dietrich

© CinemaPhoto/Corbis

Saksa Näyttelijä, joka näytteli pääosaa monissa elokuvissa, muun muassa alkuperäisessä versiossa elokuvasta *Maailman ympäri 80 päivässä* (1956).

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis

© BFA/Novesti

Liettua Yksi Liettuan kuuluisimpia taiteilijoita, joka on säveltänyt 250 musiikkikappaletta ja tuottanut 300 maalausta.

Nadia Comăneci

© Wally McNamee/Corbis

Romania Taitovoimistelija, joka ensimmäisenä maailmassa sai täydet 10 pistettä taitovoimistelussa vuoden 1976 olympialaisissa.

Rafael Nadal

WikiCommons

Espanja Tennispelaaja, joka on voittanut lukuisia huippukilpailuja ja jota monet pitävät kaikkien aikojen parhaana tennispelaajana.

Robert Schuman

© European Union

Luxemburg Poliitikko, joka syntyi lähellä Luxemburgia, mutta josta kuitenkin myöhemmin tuli Ranskan pääministeri. Häntä pidetään yleisen näkemyksen mukaan Euroopan isänä. Schumanin julistus annettiin 9. toukokuuta vuonna 1950, ja tähän päivään asti 9. toukokuuta on säilynyt Eurooppa-päivänä.

Saoirse Ronan

© Wikicommons / Siebb

Irlanti Näyttelijä, joka on saavuttanut mainetta sekä teatterissa että elokuvissa ja ollut kahdesti Oscar-ehdokkaana. Hänet on esitelty Time-lehden kannessa yhtenä kymmenestä "tulevan sukupolven johtohahmosta".

Štefan Banič

© SNC

Slovakia Keksijä, joka keksi laskuvarjon vuonna 1913.

Stephen Hawking

© Wikicommons/StarChild Learning Center

Yhdistynyt kuningaskunta Teoreettinen fyysikko ja kosmologi. Huolimatta liikuntakyvyttömyydestään hän on tehnyt pitkän uran ulkoavaruuden ja mustien aukkojen tutkijana ja osoittanut, että mustista aukoista lähtee säteilyä, jota nykyään kutsutaan Hawkingin säteilyksi.

Stromae

© Wikicommons

Belgia Muusikko, rap-artisti, laulaja ja lauluntekijä. Vuonna 2009 Stromae'n single *Alors on danse* nousi listaykköseksi monessa Euroopan maassa. Hän on saanut useita musiikkialan palkintoja.

Václav Havel

© Massimo Sbaraglia

Tšekki Näytelmäkirjailija, poliitikko ja toisinajattelija, joka kritisoi kommunistihallintoa ja johti ns. samettivallankumousta. Hän oli Tšekkoslovakian viimeinen ja Tšekin ensimmäinen presidentti.

Vasco
da Gama

© Leemage

Portugali Yksi Euroopan löytöretkijän menestyksekkäimmistä tutkimusmatkailijoista, joka ensimmäisenä johti purjelaivat suoraan Euroopasta Intiaan.

Vincent
van Gogh

WikCommons/Public domain

Alankomaat Yksi 1900-luvun tunnetuimmista taiteilijoista. Hän otti vaikutteita aikakautensa impressionisteista ja kehitti omintakeisen tyylin. Hänen kuuluisimpiin maalauksiinsa lukeutuvat Kaksitoista auringonkukkaa maljakossa ja Makuuhuone Arlesissa.

Winston
Churchill

WikCommons/Public domain

Yhdistynyt kuningaskunta Poliitikko, joka toimi Yhdistyneen kuningaskunnan pääministerinä vuosina 1940–1945. Valtiomies, historioitsija ja Nobel-palkittu kirjailija. Yksi brittihistorian vaikutusvaltaisimmista henkilöistä.

Wolfgang
Amadeus
Mozart

Wikimedia

Itävalta Klassisen musiikin säveltäjä, joka tuotti yli 600 teosta ja kirjoitti ensimmäisen oopperansa vuonna 1770 ollessaan vasta 14-vuotias.

Oma
valintasi:

Keskiajalla rakennettiin linnoja pitämään viholliset loitolla.

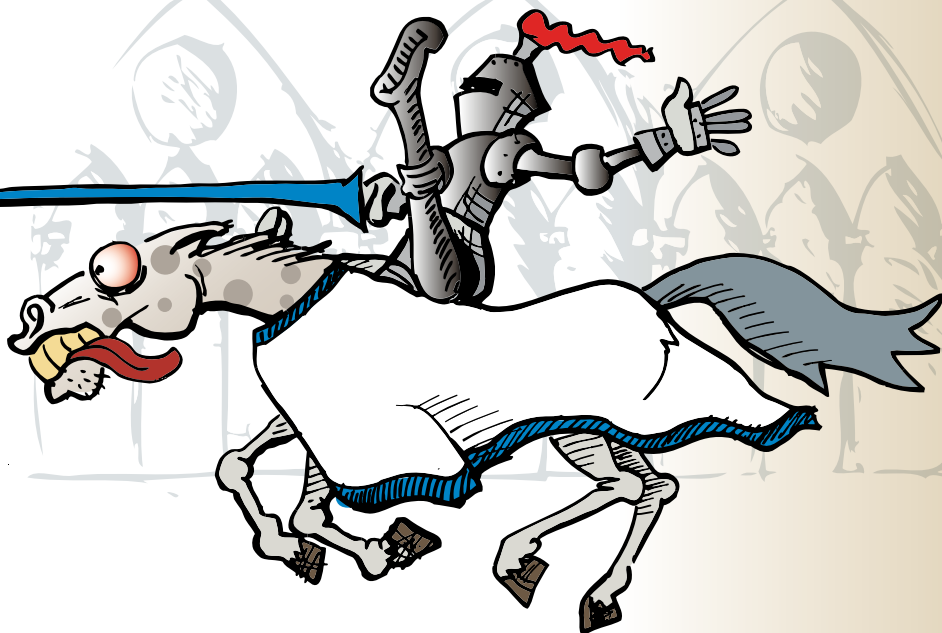
Slaavit asettuivat eri puolille Itä-Eurooppaa. Heidän jälkeläisiään ovat nykyiset slaavinkieliset kansat, muun muassa bulgaarit, kroaatit, puolalaiset, serbit, slovakit, sloveenit, tšekit, ukrainalaiset, valkovenäläiset ja venäläiset.

Madjaarit asettuivat Karpaattien altaan alueelle 800- ja 900-luvulla ja perustivat Unkarin kuningaskunnan vuonna 1000. Heidän jälkeläisensä asuvat nykyään Unkarissa ja sen naapurimaissa.

Keskiajalla Euroopan kuninkaat ja aateliset kiistelivät usein keskenään, ja monia sotia käytiin. (Tuohon aikaan haarniskoidut ritarit taistelivat ratsain.) Hyökkäysten varalta kuninkaat ja aateliset asuivat vankooissa linnoissa, joissa oli paksut kivimuurit. Jotkut linnat olivat niin vahvoja, että ne ovat kestäneet nykypäivään.

Goottilainen arkkitehtuuri on keskiajan suuria keksintöjä. Tämä on Milanon katedraalin gargoili.

Kristinuskosta tuli Euroopan pääuskonto keskiajalla, ja kirkkoja rakennettiin monille paikkakunnille. Jotkut kirkoista ovat hyvin vaikuttavia, varsinkin suuret katedraalit, joissa on korkeita torneja ja värikkäitä lyijylasi-ikkunoita.

Munkit osallistuivat maanviljelyyn ja olivat mukana kehittämässä maataloutta koko Euroopassa. He perustivat myös kouluja ja tekivät kauniisti kuvitettuja kirjoja. Luostareissa oli usein kirjastot, joissa säilytettiin muinaisten aikojen merkittäviä teoksia.

Etelä-Espanjassa pääuskonto oli islam, ja hallitsijat rakensivat kauniita moskeijoita ja minareetteja. Nykypäiviin säilyneistä kuuluisimmat ovat Cordoban moskeija ja Sevillassa Giraldan minareetti.

Valtava keskiaikainen moskeija Cordobassa (Espanja).

Renessanssi

(noin vuodesta 1300 vuoteen 1600)

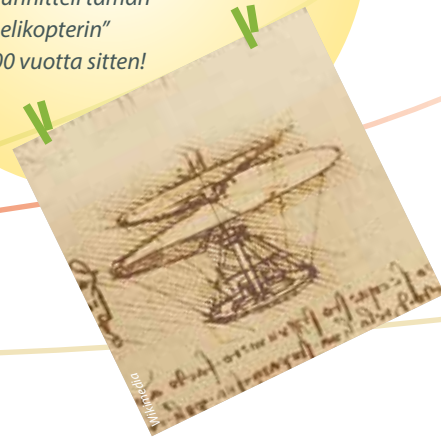
Keskiajalla useimmat ihmiset eivät osanneet lukea eivätkä kirjoittaa. He tiesivät vain sen, mitä olivat kirkossa oppineet. Ainoastaan luostareilla ja yliopistoilla oli jäljennöksiä antiikin kreikkalaisten ja roomalaisten kirjoituksista. Opiskelijat ryhtyivät kuitenkin 1300- ja 1400-luvuilla lukemaan uudestaan antiikin aikaisia kirjoja. He ällistyivät löytämistään ajatuksista ja tiedoista, ja uutiset niistä alkoivat levitä ympäri Eurooppaa.

Varakkaat ja oppineet ihmiset esimerkiksi Italian Firenzessä kiinnostuivat antiikista hyvin paljon. Heillä oli varaa ostaa kirjoja varsinkin sen jälkeen kun kirjapainotaito keksittiin Euroopassa vuonna 1445, ja he joutuivat täysin muinaisen Kreikan ja Rooman pauloihin. He ottivat koteihinsa mallia Rooman palatseista ja palkkasivat lahjakkaita taidemaalareita ja kuvanveistäjiä koristelemaan talonsa Kreikan ja Rooman historiasta kertovilla kuvilla sekä jumalia, sankareita ja keisareita esittävillä patsailla.

Yksi maailman kuuluisimmista patsaista – Michelangelon David.

Leonardo da Vinci suunnitteli tämän "helikopterin" 500 vuotta sitten!

Yksi merkittävimmistä renessanssiajan maalauksista: Botticellin Venus.

Kauneuden ja viisauden maailma ikään kuin syntyi uudelleen. Tämän vuoksi kyseistä aikakautta kutsutaan renessanssiksi (joka merkitsee uudelleen syntymistä). Renessanssi lahjoitti maailmalle:

- > suuria taidemaalareita ja kuvanveistäjiä kuten Michelangelon ja Botticellin
- > Brunelleschin kaltaisia lahjakkaita arkkitehteja
- > hämmästyttävän lahjakkaan keksijän ja taiteilijan Leonardo da Vincin
- > suuria ajatteliijoita, joista voidaan mainita Thomas More, Erasmus ja Montaigne
- > sellaisia tiedemiehiä kuin Kopernikus ja Galileo (jotka havaitsivat, että maa ja muut planeetat kiertävät aurinkoa)
- > kauniita rakennuksia, kuten Loiren laakson linnat
- > uuden kiinnostuksen sitä kohtaan, mitä ihminen pystyy saavuttamaan.

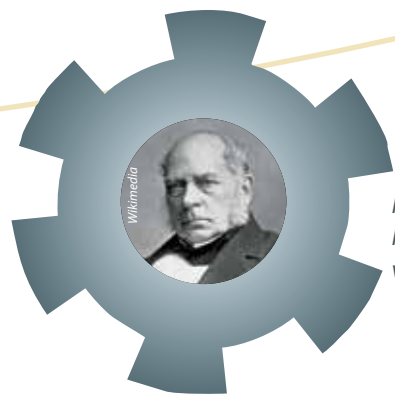
Teollinen vallankumous

(noin vuodesta 1750 vuoteen 1880)

Noin 250 vuotta sitten Euroopassa alkoi uudenlainen vallankumous – teollinen vallankumous. Kaikki alkoi energiakriisistä. Ihmiset olivat polttaneet tuhansien vuosien ajan puuta ja puuhiiltä. Nyt metsät kuitenkin uhkasivat loppua joissakin osissa Eurooppaa! Mitä muuta voitaisiin käyttää polttoaineena?

Vastaus oli kivihiili. Sitä oli Euroopassa paljon, ja sitä ruvettiin louhimaan kaivoksissa. Kivihiili toimi vastikään keksityn höyrykoneen käyttövoimana. Kivihiiltä voitiin myös kuumentaa, jolloin se muuttui ”koksiksi”, joka on paljon puhtaampi energiamuoto ja sopii hyvin polttoaineeksi rautaa ja terästä valmistettaessa.

Noin 150 vuotta sitten englantilainen Henry Bessemer keksi masuunin, jossa pystyttiin valmistamaan huomattavia määriä terästä melko edullisesti. Pian terästä tuotettiin Euroopassa valtavat määrät, ja koko maailma mullistui! Halvan teräksen ansiosta voitiin rakentaa pilvenpiirtäjiä, pitkiä siltoja, valtamerialuksia, autoja, jääkaappeja – sekä tehokkaita aseita ja pommeja.

*Henry Bessemer
keksi nykyaikaisen tavan
valmistaa terästä.*

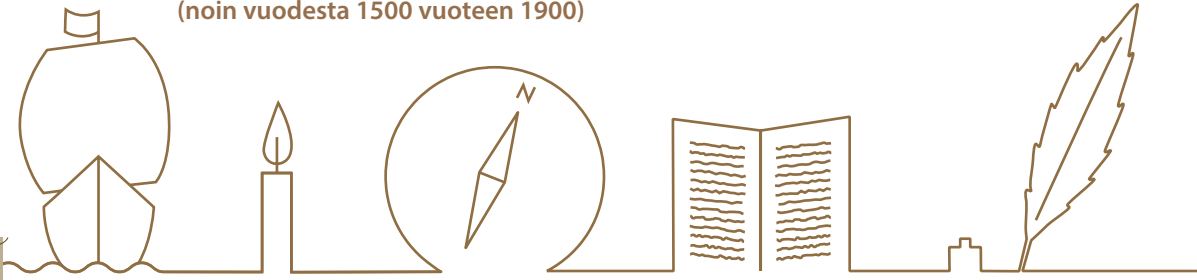
Löytöretket ja uudet ajatukset

(noin vuodesta 1500 vuoteen 1900)

© Benjamin Andrews

Jäljennökset Kristoffer Kolumbuksen laivoista.

© Gregorio Lopes

Vasco da Gama purjehti ensimmäisenä Euroopasta Intiaan.

Wikimedia

Lentokyvytön dodo-lintu asusti muinoin saarella Intian valtamerellä. Eurooppalaiset uudisasukkaat hävittivät sen sukupuuttoon.

© Catherine Lusurier

Voltaire, yksi valistuksen ajan merkittävistä kirjailijoista.

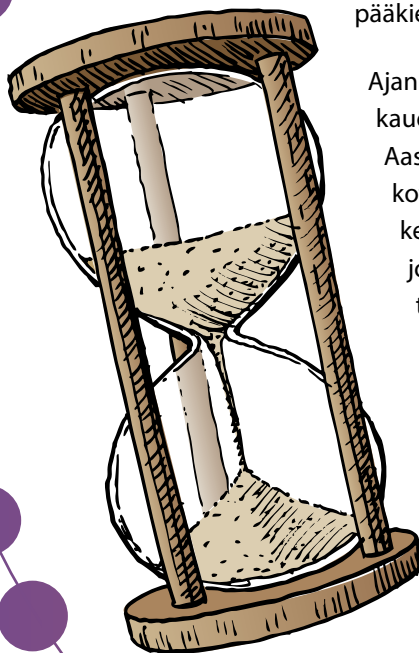
Renessanssin aikaan kaupankäynnistä kaukaisten maiden kanssa tuli Euroopan kauppiaalle yhä tärkeämpää. Kauppiaat myivät tavaroita esimerkiksi Intiaan ja toivat sieltä Eurooppaan kalliita mausteita ja jalokiviä. Matkustaminen maitse oli kuitenkin vaikeaa ja hidasta, joten kauppiaat halusivat päästä Intiaan meriteitse. Ongelma oli siinä, että välissä oli Afrikka, joka on valtavan suuri manner.

Jos maapallo kuitenkin oli pyöreä (kuten vähitellen alettiin uskoa), eurooppalaisten laivojen arveltiin pääsevän Intiaan purjehtimalla länteen. Niinpä vuonna 1492 Kristoffer Kolumbus ja hänen miehistönsä lähtivät purjehtimaan Espanjasta Atlantin yli. Intian sijaan he päätyivät kuitenkin Bahama-saarille (ne sijaitsevat Karibianmerellä lähellä Amerikan rannikkoa).

Muut löytöretkeilijät seurasivat pian perässä. Vuosina 1497–1498 portugalilainen laivastoupseeri Vasco da Gama pääsi ensimmäisenä eurooppalaisena Intiaan purjehtimalla Afrikan ympäri. Vuosina 1519–1522 toinen portugalilainen löytöretkeilijä, Espanjan kuninkaan palveluksessa oleva Ferdinand Magellan, johti ensimmäistä eurooppalaista retkikuntaa purjehduksella koko maailman ympäri!

Ennen pitkää eurooppalaiset suuntasivat sankoin joukoin Karibian saarille ja Amerikkaan (joita he kutsuivat uudeksi maailmaksi) ja perustivat sinne siirtokuntia. Toisin sanoen he ottivat maan haltuunsa ja väittivät, että se kuului nyt heidän eurooppalaiselle kotimaalleen. He toivat mukanaan uskomuksensa, tapansa ja kielensä. Näin Pohjois-Amerikan pääkieliksi tulivat englanti ja ranska ja Keski- ja Etelä-Amerikan pääkieliksi espanja ja portugali.

Ajan mittaan eurooppalaiset purjehtivat yhä kauemmaksi – Kiinaan, Japaniin, Kaakkois-Aasiaan, Australiaan ja Oseaniaan. Palattuaan kotiin näistä kaukaisista maista merimiehet kertoivat nähneensä kummallisia olentoja, jollaisia Euroopassa ei ollut nähty. Niinpä tiedemiehet halusivat kiihkeästi tutkia näitä paikkoja ja tuoda sieltä eläimiä ja kasveja Euroopan museoihin. Eurooppalaiset tutkimusmatkailijat tunkeutuivat 1800-luvulla syvälle Afrikkaan, ja vuoteen 1910 mennessä Euroopan kansat olivat ottaneet haltuunsa lähes koko mantereen.

Tällä välin kotona Euroopassa tiedemiehet oppivat yhä enemmän ja enemmän siitä, miten maailmankaikkeus toimii. Kiviä ja fossiileja tutkivat geologit alkoivat pohtia, kuinka maapallo oli muotoutunut ja kuinka vanha se todellisuudessa oli. Kaksi merkittävää tiedemiestä, ranskalainen Jean-Baptiste Lamarck ja englantilainen Charles Darwin, päättelivät lopulta, että evoluutio oli muokannut eläimiä ja kasveja yhdestä lajista toiseksi miljoonien ja taas miljoonien vuosien kuluessa.

Ihmiset alkoivat pohtia 1700-luvulla myös muita tärkeitä kysymyksiä, kuten kuinka valtiota olisi hallittava ja millaisia oikeuksia ja vapauksia ihmisillä tulisi olla. Kirjailija Jean-Jacques Rousseau totesi, että kaikkien pitäisi olla yhdenvertaisia. Toinen kirjailija, Voltaire, katsoi, että maailma olisi parempi paikka, jos järki ja tieto syrjäyttäisivät tietämättömyyden ja taikauskon.

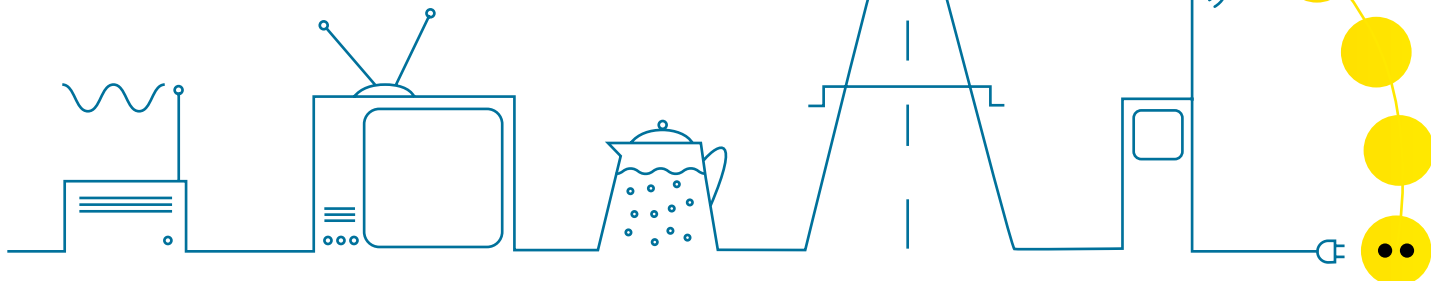
Tätä uusien ajatusten aikakautta nimitetään valistuksen aikakaudeksi, ja se johti joissakin maissa suuriin muutoksiin. Esimerkiksi Ranskassa tapahtui vuonna 1789 vallankumous, kun kansa päätti vapautua kuninkaiden ja kuningattarien hallinnosta. Yksi vallankumouksen iskulauseista oli "vapaus, veljeys ja tasa-arvo" – sittemmin Ranskan tasavallan tunnus.

Nyky aika

(noin vuodesta 1880 nykypäivään)

Monet muutkin eurooppalaiset keksinnöt ovat 1800- ja 1900-luvulla muokanneet maailmaa sellaiseksi, jollaisena me sen tunnemme.

Esimerkiksi:

1886 *Bensiinimoottori*
 1901 *Ensimmäiset radiosanomat*
 1909 *Bakeliitti, ensimmäinen muovi*
 1912 *Neonvalo*
 1920-luku *Televisio ja moottoritiet*

1935 *Tutka ja kuulakärkikynä*
 1937 *Pikakahvi*
 1939 *Ensimmäinen suihkulentokone*
 1940-luku *Ensimmäinen tietokone*
 1980-luku *World Wide Web*

Nykyään noin neljäsosa Euroopan työvoimasta tuottaa tavaroita, joita me nykymaailmassa tarvitsemme: elintarvikkeita ja juomia, matkapuhelimia ja tietokoneita, vaatteita ja huonekaluja, pesukoneita ja televisioita, autoja, busseja ja kuorma-autoja sekä paljon, paljon muuta.

Suunnilleen seitsemän kymmenestä eurooppalaisesta työskentelee "palveluammattissa". Toisin sanoen he työskentelevät esimerkiksi kaupoissa ja posteissa, pankeissa ja vakuutuslaitoksissa, hotelleissa ja ravintoloissa, sairaaloissa ja kouluissa ja joko myyvät tavaroita tai tarjoavat palveluita, joita toiset ihmiset tarvitsevat.

© Julia Margaret Cameron

Charles Darwin julkaisi evoluutioteorian vuonna 1859.

© Zubro/Wikimedia

Ensimmäisen puhelimen keksi skottilaissyntyinen Alexander Graham Bell. Nykyään Euroopassa valmistetaan maailman uuden aikaisimpia matkapuhelimia.

Historian opetukset

Surullista kyllä, mutta Euroopan historia ei ole pelkästään suuria saavutuksia, joista voimme olla ylpeitä. Meidän on syytä hävetä monia asioita. Vuosisatojen kuluessa Euroopan kansat ovat käyneet keskenään kauhistuttavia sotia, joissa on taisteltu vallasta ja omaisuudesta tai uskonnosta.

Eurooppalaiset siirtomaavaltiaat tappoivat miljoonia alkuperäisasukkaita muissa maanosissa joko sodissa tai kohtelemalla heitä huonosti taikka siksi, että he levittivät tahtomattaan eurooppalaisia tauteja näiden keskuuteen. Eurooppalaiset myös veivät miljoonia afrikkalaisia orjiksi.

Meidän on täytynyt ottaa opiksemme näistä kammottavista vääryyksistä. Eurooppalainen orjakauppa lakkautettiin 1800-luvulla. Siirtomaat itsenäistyivät 1900-luvulla. Euroopassa koitti viimein rauhan aika.

Tästä kerrotaan enemmän luvussa "Euroopan kansat yhteistyössä – Euroopan unionin tarina".

Sota...

Surullista kyllä, Euroopan kansat ovat sotineet paljon keskenään. Usein kiistat ovat syntyneet hallitsijan valinnasta tai siitä, mikä maa omistaa minkäkin maa-alueen. Joskus hallitsijat ovat tavoitelleet lisää valtaa valloittamalla naapurimaansa tai pyrkineet osoittamaan kansansa vahvemmuutta ja paremmuutta muihin verrattuna.

Eri syistä Euroopassa käytiin satojen vuosien ajan kauhistuttavia sotia. 1900-luvulla Euroopassa puhkesi kaksi sotaa, jotka levisivät maanosan ulkopuolelle ja joihin liittyi maita ympäri maailmaa. Siksi näitä sotia kutsutaan maailmansodiksi. Niissä kuoli miljoonia ihmisiä, ja Eurooppa oli niiden jäljiltä raunioina ja pahasti köyhtynyt.

Mitä voitaisiin tehdä, jottei historia toistaisi itseään? Voivatko eurooppalaiset koskaan oppia istumaan neuvottelupöydän ääreen ja keskustelemaan asioista sotimisen sijaan?

Kyllä vain.

Tämä onkin aiheena seuraavassa luvussa, jossa kerrotaan Euroopan unionista.

...ja rauha

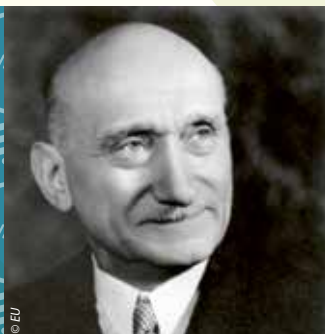
Me eurooppalaiset kuulumme moniin eri kansoihin, joilla on omat kielensä ja perinteensä, tapansa ja uskomuksensa. Silti kuulumme yhteen, olemme kuin yhtä suurta perhettä.

Tähän on monia eri syitä, seuraavassa muutama esimerkki.

- > Olemme asuttaneet samaa mannerta vuosituhansien ajan.
- > Monet eurooppalaiset kielet ovat sukua toisilleen.
- > Kaikissa maissa asuu muista maista muuttaneiden ihmisten jälkeläisiä.
- > Perinteemme, tapamme ja juhlamme ovat usein samaa alkuperää.
- > Voimme yhdessä nauttia musiikista ja taiteesta sekä monista näytelmistä ja tarinoista, jotka ovat periytyneet vuosisatojen kuluessa meille kaikkialta Euroopasta.
- > Lähes kaikki eurooppalaiset uskovat reiluun peliin, naapurisopuun, sananvapauteen, toisten kunnioittamiseen ja hädänalaisista huolehtimiseen.
- > Niinpä voimme nauttia siitä, mikä on erilaista ja erityistä omassa maassamme ja omalla paikkakunnallamme, mutta samalla myös siitä, mikä meille eurooppalaisille on yhteistä.

Euroopan unionin tarina

Toinen maailmansota päättyi vuonna 1945. Tämä Euroopassa alkanut sota aiheutti suurta tuhoa ja paljon kuolonuhreja. Kuinka Euroopan johtajat pystyisivät estämään uusien sotien syntymisen? Tarvittiin erittäin hyvä suunnitelma, jonka kaltaista ei ollut nähty koskaan aikaisemmin.

Robert Schuman.

Jean Monnet.

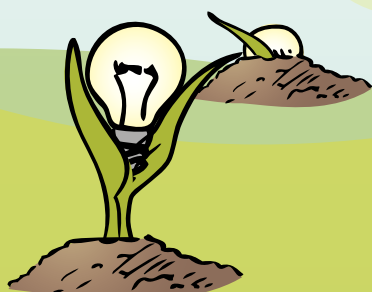
Ennennäkemätön oivallus

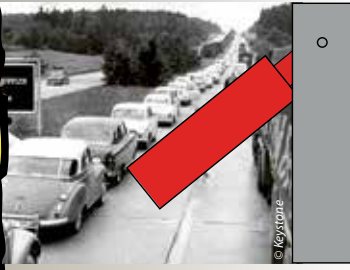
Muuan ranskalainen nimeltä Jean Monnet pohti asiaa hartaasti. Hän oivalsi, että maa tarvitsee sotiakseen kahta asiaa: rautaa teräksen tuottamiseen (terästä käytetään muun muassa tankkien, aseiden ja pommien valmistamisessa) ja kivihiiltä tehtaiden ja rautateiden energialähteeksi. Euroopassa kivihiiltä ja terästä oli runsaasti, ja sen vuoksi Euroopan maiden oli helppo valmistaa aseita ja ryhtyä sotimaan.

Niinpä Jean Monnet keksi hyvin rohkean ajatuksen. Hän esitti, ettei Ranskan ja Saksan – eikä kenties muidenkaan Euroopan maiden – hallitusten pitäisi enää hallita omaa hiili- ja terästeollisuuttaan yksin. Sen sijaan näitä teollisuudenaloja tulisi olla hallitsemassa ihmisiä kaikista asianomaisista maista, ja heidän tulisi istua saman pöydän ääreen keskustelemaan asioista yhdessä. Tällä tavoin maiden olisi mahdotonta käydä sotaa keskenään!

Jean Monnet oli varma, että hänen suunnitelmansa toimisi, jos Euroopan johtajat vain suostuisivat kokeilemaan sitä. Hän kertoi ajatuksestaan ystävälleen Robert Schumanille, joka toimi ministerinä Ranskan hallituksessa. Robert Schuman piti ajatusta loistavana, ja hän esitti sen julkisesti 9. toukokuuta 1950 pitämässään tärkeässä puheessa.

Puhe vakuutti Ranskan ja Saksan johtajien lisäksi Belgian, Italian, Luxemburgin ja Alankomaiden johtajat. He kaikki päättivät yhdistää maidensa hiili- ja terästeollisuuden ja muodostaa yhteisön nimeltä Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (EHTY). Sen tarkoitus oli toimia rauhan puolesta ja auttaa Euroopan jälleenrakennuksessa sodan jälkeen. EHTY perustettiin vuonna 1951.

Jonossa rajalla...
Rajatarkastuksissa joutui
ennen jonottamaan kauan.

Yhteismarkkinat

Näiden kuuden maan yhteistyö sujui niin hyvin, että ne päättivät pian perustaa uuden yhteisön nimeltä Euroopan talousyhteisö (ETY). ETY perustettiin vuonna 1957.

”Talous” merkitsee kaikkea toimintaa, joka on tekemisissä rahan, liike-elämän, työpaikkojen ja kaupankäynnin kanssa.

Keskeisenä ajatuksena oli, että ETY-mailla olisi ”yhteiset markkinat”, mikä helpottaisi kaupankäyntiä. Tähän asti tavaroita maasta toiseen kuljettavien rekkojen, junien ja proomujen oli aina täytynyt pysähtyä rajalla ja oli täytynyt tarkastaa asiakirjoja ja maksaa niin sanottu tullimaksu. Tämä aiheutti viivytyksiä ja nosti ulkomaisten tuotteiden hintaa.

Yhteismarkkinoiden ajatuksena oli päästä eroon kaikista näistä rajatarkastuksista, viivytyksistä ja tullimaksuista ja mahdollistaa maiden keskinäinen kaupankäynti ikään kuin ne olisivat yksi ja sama maa.

Elintarvikkeet ja maanviljely

Toisen maailmansodan jälkeen Euroopassa oli hyvin vaikea tuottaa elintarvikkeita tai tuoda niitä muualta maailmasta. Euroopassa oli pulaa elintarvikkeista vielä 1950-luvun alussa. Niinpä ETY sopi järjestelystä, jossa viljelijöille maksetaan ruoan tuottamisesta ja samalla varmistetaan, että he saavat kunnollisen toimeentulon työstään.

Tätä järjestelyä kutsuttiin ”yhteiseksi maatalouspolitiikaksi” (YMP). Se toimi hyvin. Itse asiassa järjestelmä toimi niin hyvin, että viljelijät tuottivat lopulta liikaa ruokaa, ja järjestelmää oli muutettava! Nykyisin viljelijöille maksetaan tukea myös maaseudusta huolehtimisesta.

Tällaisia koneita käytetään
vehnän ja muiden viljojen
korjuuseen.

Euroopan talousyhteisöstä Euroopan unioniin

Yhteismarkkinat helpottivat nopeasti elämää Euroopan talousyhteisössä.

Ihmisillä oli enemmän rahaa, enemmän ruokaa ja kaupoissa oli paremmat valikoimat. Naapurimaatkin huomasivat tämän, ja 1960-luvulla jotkin niistä rupesivat kyselemään, voisivatko nekin liittyä yhteisöön.

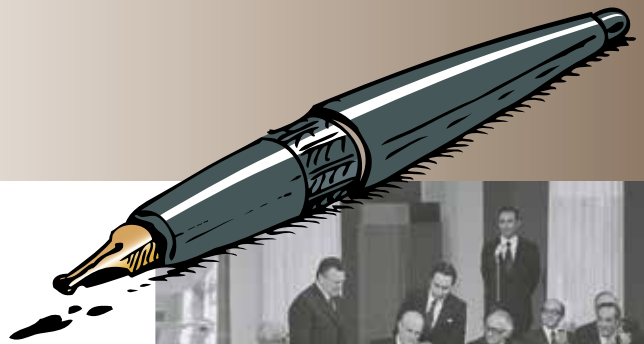
Vuosien neuvottelujen jälkeen Irlanti, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta liittyivät yhteisöön vuonna 1973. Kreikan vuoro koitti vuonna 1981, minkä jälkeen Portugali ja Espanja liittyivät vuonna 1986 sekä Itävalta, Suomi ja Ruotsi vuonna 1995.

Nyt Euroopan yhteisössä oli 15 jäsenvaltiota.

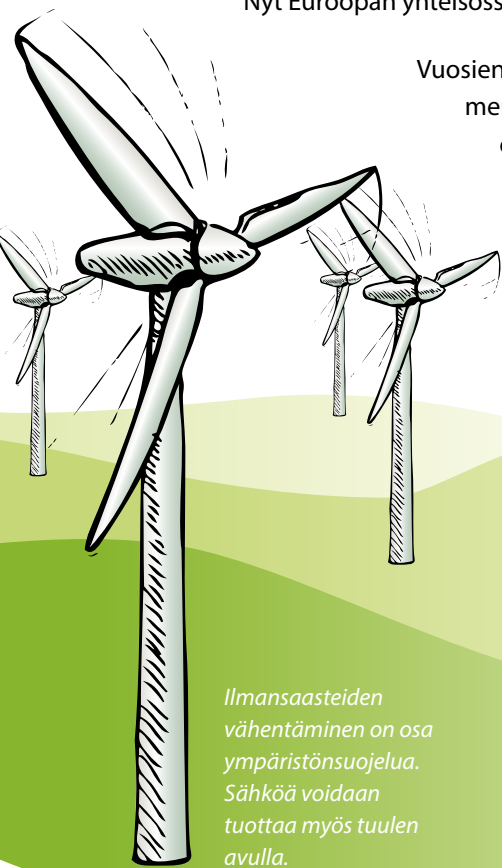
Vuosien myötä talousyhteisö muuttui. Vuoden 1992 loppuun mennessä yhtenäismarkkinat (joksi niitä ruvettiin kutsumaan) olivat valmiit, ja yhteisö toimi monien muidenkin asioiden parissa. ETY-maat tekivät yhteistyötä muun muassa suojellakseen ympäristöä ja rakentaakseen Eurooppaan parempia teitä ja rautateitä. Rikkaammat maat auttoivat köyhempiä maita teiden rakentamisessa ja muissa tärkeissä hankkeissa.

Helpottaakseen matkailijoiden elämää useimmat ETY-maat poistivat passintarkastukset maiden välisiltä rajoilta. Jossakin jäsenvaltiossa asuvalla henkilöllä oli oikeus matkustaa toiseen jäsenvaltioon asumaan ja työskentelemään. Hallitukset keskustelivat myös muista uusista ajatuksista – esimerkiksi siitä, kuinka eri maiden poliisit voisivat auttaa toisiaan rikollisten, huumeiden salakuljettajien ja terroristien kiinniottamisessa.

Toisin sanoen yhteisö oli muuttunut alkuajoista niin paljon ja oli nyt niin yhtenäinen, että vuonna 1992 se päätti muuttaa nimensä Euroopan unioniksi (EU).

Mukaan Euroopan yhteisöön.
Kreikka allekirjoittaa jäsenyys­sopimuksen.

Ilmansaasteiden vähentäminen on osa ympäristönsuojelua. Sähköä voidaan tuottaa myös tuulen avulla.

Poliisikoira etsii matkatavaroista huumeita.

Euroopan kansat yhteistyössä

Tällä välin EU:n rajojen ulkopuolella tapahtui mielenkiintoisia asioita. Monien vuosien ajan Euroopan läntiset ja itäiset osat olivat pysytelleet erillään. Itä-Euroopan johtajat uskoivat hallintojärjestelmään nimeltä kommunismi. Tässä järjestelmässä tavalliset ihmiset olivat sorrettuja, ja ne, jotka moittivat järjestelmää, saatettiin lähettää vankileirille.

Kun yhä useammat ihmiset pakenivat idästä länteen, idän johtajia alkoi pelottaa. He rakennuttivat korkeita aitoja tai muureja estääkseen ihmisiä pakenemasta. Tällainen muuri jakoi esimerkiksi Berliiniin. Monet niistä, jotka yrittivät ylittää rajaa ilman lupaa, ammuttiin. Kahtiajako oli niin vahva, että sitä kutsuttiin usein "rautaesiripuksi".

Lopulta vuonna 1989 kahtiajako päättyi. Berliinin muuri kaadettiin ja rautaesirippu repesi. Pian Saksa yhdistyi. Keski- ja Itä-Euroopan kansat valitsivat itselleen uudet hallitukset, jotka lakkauttivat vanhan tiukan kommunististen järjestelmän.

Vihdoinkin ihmisille koitti vapaus! Se oli hienoa juhlan aikaa.

1989:
Berliinin muuri
murtui vuonna
1989.

Vapauduttuaan maat alkoivat kysellä, voisivatko ne liittyä Euroopan unioniin, ja pian jonossa oli paljon ehdokasmaita, jotka halusivat EU:n jäseniksi.

Ennen kuin maa voi liittyä Euroopan unioniin, sen talouden on oltava kunnossa. Maan on myös oltava demokraattinen – toisin sanoen ihmisten on oltava vapaita valitsemaan, kenet he haluavat johtamaan maata. Maan on myös kunnioitettava ihmisoikeuksia. Ihmisoikeuksiin kuuluu oikeus sananvapauteen ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeus olla joutumatta kidutuksen uhriksi sekä monia muita tärkeitä oikeuksia.

Entiset kommunistiset maat tekivät kovasti töitä kaikkien näiden asioiden parissa, ja muutaman vuoden kuluttua kahdeksan niistä oli valmiita: Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro.

Nämä maat liittyivät EU:hun 1. toukokuuta 2004 samanaikaisesti kuin Välimeren kaksi saarivaltiota – Malta ja Kypros. Bulgaria ja Romania, kaksi aiemmin kommunistista valtiota, liittyivät joukkoon 1. tammikuuta 2007. Kroatia liittyi EU:hun 1. heinäkuuta 2013, minkä seurauksena jäsenmaita on nyt yhteensä 28.

Koskaan aikaisemmin EU:hun ei ole liittynyt näin monta maata niin lyhyessä ajassa, joten tilanne oli hyvin erikoinen. Ihmiset iloitsivat erityisesti siitä, että kyseessä oli todellinen kansojen yhdistyminen, kun Länsi- ja Itä-Eurooppa vihdoinkin ja viimein yhtyivät.

Euroopan unionin
28 jäsenmaan
liput.

EU:n toiminta

EU yrittää parantaa elämänlaatua monin eri tavoin.
Seuraavassa muutama esimerkki.

Saasteet eivät kunnioita rajoja, joten Euroopan maat työskentelevät yhdessä ympäristön suojelemiseksi.

Ilmastonmuutos ja ympäristö

Ympäristö kuuluu kaikille, joten maiden on työskenneltävä yhdessä sen suojelemiseksi. EU:lla on sääntöjä, joiden avulla pyritään ehkäisemään saastumista ja esimerkiksi suojelemaan luonnonvaraisia lintuja. Näitä sääntöjä sovelletaan kaikissa EU-maissa, ja EU-maiden hallitusten on varmistettava, että niitä noudatetaan.

Ilmastonmuutos, joka tunnetaan myös nimellä maapallon ilmaston lämpeneminen, on yksi niistä ongelmista, joista maat eivät voi selviytyä yksin. Tämän vuoksi EU-maat ovat sopineet työskentelevänsä yhdessä vähentääkseen tuottamiaan päästöjä, jotka ovat haitallisia ympäristölle ja aiheuttavat maapallon ilmaston lämpenemistä. EU yrittää saada myös EU:n ulkopuoliset maat tekemään samoin.

Euroa käytetään monissa EU-maissa.

Euro

Aikaisemmin kaikilla Euroopan unionin mailla oli oma kansallinen valuuttansa. Nykyisin käytössä on yksi yhteinen raha, euro, jonka kaikki EU-maat voivat ottaa käyttöön, jos ne ovat siihen valmiita. Yhteinen raha helpottaa kaupankäyntiä sekä matkustamista ja ostosten tekemistä kaikkialla EU:ssa, kun valuuttaa ei tarvitse vaihtaa toiseen. Sen ansiosta myös talous on vakaampi kriisiaikoina. Euroa käyttää valuuttanaan tällä hetkellä 19 maata.

Jos vertaat eurokolikoita toisiinsa, huomaat, että kolikon yhdellä puolella on kuvio, joka edustaa sitä maata, jossa kolikko on lyöty. Toinen puoli on samanlainen kaikissa maissa.

Eri maiden opiskelijat opiskelevat yhdessä EU:n tuella.

Vapaus

EU:ssa asuvilla ihmisillä on vapaus asua, työskennellä tai opiskella missä tahansa EU-maassa, ja EU tekee kaikkensa helpottaakseen muuttoa maasta toiseen. Useimpien EU-maiden rajoja ylitettäessä ei enää tarvita passia. EU rohkaisee opiskelijoita ja nuoria opiskelemaan jonkin aikaa jossakin toisessa Euroopan maassa.

© Javier Lareca/Non Papis

Ihmisten kouluttaminen uusiin ammatteihin on hyvin tärkeää.

Työllisyys

Kullekin meistä on tärkeää löytää mieluinen työpaikka, jossa tuntee itsensä päteväksi. Osa palkkatulosta menee valtiolle, joka käyttää rahat sairaaloiden ja koulujen rahoittamiseen sekä vanhuksista huolehtimiseen. Tämän vuoksi EU tekee kaikkensa luodakseen uusia ja parempia työpaikkoja kaikille työkykyisille. EU auttaa ihmisiä perustamaan uusia yrityksiä ja tarjoaa rahaa ihmisten kouluttamiseksi uudelleen töihin.

© Stephen Mesurey/Non Papis

EU rahoittaa uusia teitä.

Vaikeuksissa olevien alueiden auttaminen

Elämä ei ole kaikille aina helppoa kaikkialla Euroopassa. Joillakin paikoin kaikille ei riitä töitä, sillä kaivoksia tai tehtaita on suljettu. Joillakin alueilla viljely on vaikeaa ilmaston vuoksi tai kaupankäynti on hankalaa, koska teitä tai rautateitä ei ole riittävästi.

EU pyrkii ratkaisemaan näitä ongelmia keräämällä rahaa kaikilta jäsenvaltioiltaan ja käyttämällä sitä vaikeuksissa olevien alueiden hyväksi. Se esimerkiksi rahoittaa uusia teitä ja rautateitä sekä auttaa yrityksiä luomaan uusia työpaikkoja.

Köyhien maiden auttaminen

Monissa maailman maissa ihmisiä kuolee tai heidän elämänsä on vaikeaa sodan, sairauksien tai luonnononnettomuuksien, kuten maanjäristysten, kuivuuden tai tulvien, vuoksi. Usein näillä mailla ei ole riittävästi rahaa koulujen, sairaaloiden, teiden ja talojen rakentamiseen.

EU antaa näille maille rahaa sekä lähettää niihin töihin opettajia, lääkäreitä, insinöörejä ja muita asiantuntijoita parantamaan elinoloja. Se myös ostaa monia näiden maiden tuotteita perimättä niistä tullia. Näin köyhät maat voivat ansaita enemmän rahaa.

© Annie Griffiths Bell/Corbis

EU jakaa elintarvikkeita hädänalaisille.

Euroopan lippu.

Rauha

Euroopan unioni on saattanut monet Euroopan maat yhteen rauhanomaiseen yhteisöön. Maat eivät tietenkään aina ole samaa mieltä kaikesta, mutta maiden johtajat istuutuvat saman pöydän ääreen keskustelemaan erimielisyyksistään.

Niinpä Jean Monnet'n ja Robert Schumanin unelma on toteutunut.

EU on tuonut rauhan jäsenmailleen. EU tekee töitä myös saadakseen aikaan kestävän rauhan lähialueillaan ja muuallakin maailmassa.

Nämä ovat vain joitakin esimerkkejä siitä, mitä EU tekee; paljon muutakin voitaisiin mainita. Kuuluminen Euroopan unioniin vaikuttaa elämäämme itse asiassa lähes joka suhteessa. Mitkä asiat kuuluvat EU:n tehtäviin, mitkä eivät kuulu? Siitä EU:n kansalaisten on päätettävä. Miten saamme mielipiteemme kuuluviin? Siitä kerrotaan seuraavassa luvussa.

Euroopan unionilla on oma lippu ja oma kansallishymni – *Oodi ilolle* Beethovenin yhdeksännestä sinfoniasta. Alkuperäiset sanat ovat saksaksi, mutta kansallishymnissä ei ole sanoja vaan pelkästään sävel. Voit kuunnella sen internetissä osoitteessa

europa.eu/european-union/about-eu/symbols/anthem_fi

EU ja sen naapurit

Yhdistä pääkaupungit oikeisiin maihin ?

- 1 Sofia
- 2 Bryssel
- 3 Praha
- 4 Kööpenhamina
- 5 Berliini
- 6 Tallinna
- 7 Dublin
- 8 Ateena
- 9 Madrid
- 10 Pariisi
- 11 Zagreb
- 12 Rooma
- 13 Nikosia
- 14 Riika
- 15 Vilna
- 16 Luxemburg
- 17 Budapest
- 18 Valletta
- 19 Amsterdam
- 20 Wien
- 21 Varsova
- 22 Lissabon
- 23 Bukarest
- 24 Ljubljana
- 25 Bratislava
- 26 Helsinki
- 27 Tukholma
- 28 Lontoo

Selitykset:

Värikköiset maat ovat Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioita.

Raidalliset maat ovat EU:hun pyrkiviä maita.

Muut maat, myös pienellä valkoisella renkaalla merkityt maat, ovat EU:n naapurimaita.

Pisteet osoittavat, missä pääkaupungit sijaitsevat.

Vatikaanivaltio on Roomassa.

Eräät Ranskalle, Portugalille ja Espanjalle kuuluvat saaret ja muut maa-alueet ovat osa EU:ta. Koska ne kuitenkin sijaitsevat kaukana Manner-Euroopasta, ne esitetään erikseen ylhäällä oikealla olevassa laatikossa.

(*) Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauseman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyyssijulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Eräitä Euroopan tunnettuja maamerkkejä:

- 1 Atomium, Bryssel, Belgia
- 2 Stonehenge, Wiltshire, Yhdistynyt kuningaskunta
- 3 El Escorialin kuninkaallinen Pyhän Laurentiuksen luostari, Madrid, Espanja
- 4 Parthenon-temppeli, Ateena, Kreikka
- 5 Parlamenttitalo, Budapest, Unkari
- 6 Eiffel-torni, Pariisi, Ranska
- 7 Tuulimyllyt Alankomaissa
- 8 Kaarlen silta, Praha, Tšekki
- 9 Pieni merenneito -patsas, Kööpenhamina, Tanska
- 10 Pyhän Nikolain kirkko, Sofia, Bulgaria
- 11 Sagrada Familia -kirkko, Barcelona, Espanja
- 12 Colosseum, Rooma, Italia
- 13 Brandenburgin portti, Berliini, Saksa

Löydätkö nämä maamerkit alla olevasta kartasta? Edellisestä sivusta voi olla apua!

Euroopan unionin jäsenvaltiot

Maat on lueteltu aakkosjärjestyksessä sen mukaan, mikä maan nimi on sen omalla kielellä tai kielillä (maan omakielinen nimi on suluissa).

(*) Maan koko nimi on "Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta", mutta lyhyden vuoksi käytetään myös nimityksiä Iso-Britannia tai Yhdistynyt kuningaskunta.

Asukasluvut ovat vuodelta 2015. Lähde: Eurostat.

Lippu	Maa	Pääkaupunki	Väestö
	Belgia (Belgique / België)	Bryssel (Brussel / Bruxelles)	11,2 miljoonaa
	Bulgaria (България / Bulgaria)	Sofia (София / Sofija)	7,2 miljoonaa
	Tšekki (Česká republika)	Praha (Praha)	10,5 miljoonaa
	Tanska (Danmark)	Kööpenhamina (København)	5,6 miljoonaa
	Saksa (Deutschland)	Berliini (Berlin)	81,1 miljoonaa
	Viro (Eesti)	Tallinna (Tallinn)	1,3 miljoonaa
	Irlanti (Éire / Ireland)	Dublin (Baile Atha Cliath / Dublin)	4,6 miljoonaa
	Kreikka (Ελλάδα / Elláda)	Ateena (Αθήνα / Athína)	10,8 miljoonaa
	Espanja (España)	Madrid (Madrid)	46,4 miljoonaa
	Ranska (France)	Pariisi (Paris)	66,3 miljoonaa
	Kroatia (Hrvatska)	Zagreb (Zagreb)	4,2 miljoonaa
	Italia (Italia)	Rooma (Roma)	60,8 miljoonaa
	Kypros (Κύπρος / Kypros) (Kibris) (Λευκωσία / Lefkosía) (Lefkoşa)	Nikosia	0,8 miljoonaa
	Latvia (Latvija)	Riika (Riga)	1,9 miljoonaa
	Liettua (Lietuva)	Vilna (Vilnius)	2,9 miljoonaa
	Luxemburg (Luxemburg)	Luxemburg (Luxemburg)	0,5 miljoonaa
	Unkari (Magyarország)	Budapest (Budapest)	9,9 miljoonaa
	Malta (Malta)	Valletta (Valletta)	0,4 miljoonaa
	Alankomaat (Nederland)	Amsterdam (Amsterdam)	16,9 miljoonaa
	Itävalta (Österreich)	Wien (Wien)	8,6 miljoonaa
	Puola (Polska)	Varsova (Warszawa)	38,0 miljoonaa
	Portugali (Portugal)	Lissabon (Lisboa)	10,4 miljoonaa
	Romania (România)	Bukarest (București)	19,8 miljoonaa
	Slovenia (Slovenija)	Ljubljana (Ljubljana)	2,1 miljoonaa
	Slovakia (Slovensko)	Bratislava (Bratislava)	5,4 miljoonaa
	Suomi (Suomi / Finland)	Helsinki (Helsinki / Helsingfors)	5,4 miljoonaa
	Ruotsi (Sverige)	Tukholma (Stockholm)	9,7 miljoonaa
	Yhdistynyt kuningaskunta (*) Lontoo (United Kingdom) (London)		64,7 miljoonaa

Tutkimusretkellä Euroopassa! -tietovisa

(Vihje: vastaukset kaikkiin kysymyksiin löydät tästä kirjasta)

1. Kuinka monta maanosaa on maailmassa?

1.

?

2. Mitkä kaksi kaupunkia Englannin kanaalin alittava rautatietunneli yhdistää?

2.

?

3. Miksi kutsutaan lintuja, jotka lentävät etelään syksyllä ja viettävät talvensa lämpimillä alueilla?

3.

?

4. Miksi kutsutaan sitä, kun maanviljelijät kastelevat pellojaan vedellä, joka nostetaan maan sisästä ja joista?

4.

?

5. Mainitse merenelävä, jota voidaan viljellä.

5.

?

6. Mitä demokratia tarkoittaa?

6.

?

7. Mikä höyrykoneen käyttövoimana käytetty materiaali mahdollisti teollisen vallankumouksen?

7.

?

8. Mikä historiallinen tapahtuma muistetaan vuodelta 1789?

8.

?

9. Millä vuosikymmenellä tietokone keksittiin?

9.

?

10. Kuinka monen Euroopan unionin maan valuutta on euro?

10.

?

11. Kuinka usein pidetään Euroopan parlamentin vaalit?

11.

?

12. Missä maassa on Euroopan unionin tuomioistuin?

12.

?

Haluatko pelata pelejä, testata tietämystäsi ja tutkia Eurooppaa enemmän?
Mene osoitteeseen europa.eu/europago/explore

Kaikkien EU-maiden hallitusten ministerit kokoontuvat säätämään EU-lakeja.

Päätöksenteko EU:ssa

Kuten varmaan voit kuvitella, monien ihmisten työpanosta tarvitaan, jotta EU:n toiminta olisi järjestäytyntä ja tehokasta. Mitä eri tahot tekevät?

Euroopan komissio

Joka keskiviikko Brysselissä kokoontuu joukko naisia ja miehiä (yksi kustakin EU-maasta) keskustelemaan siitä, mitä seuraavaksi pitäisi tehdä. Heidät on valinnut oman maan hallitus mutta hyväksynyt Euroopan parlamentti.

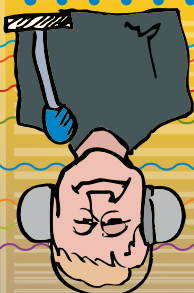
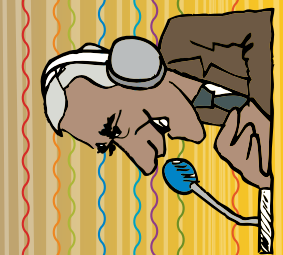
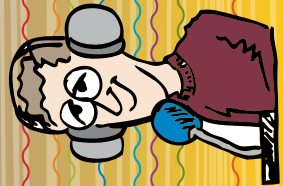
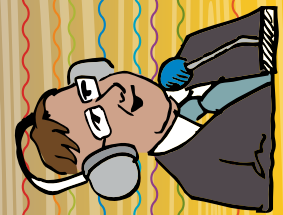
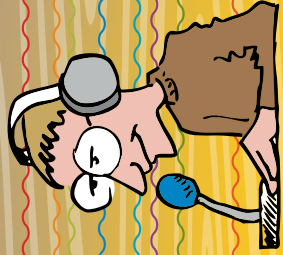
Näitä ihmisiä kutsutaan komissaareiksi tai komission jäseniksi, ja yhdessä he muodostavat Euroopan komission. Heidän tehtävänä on pohtia, mikä olisi parasta EU:lle kokonaisuudessaan, ja ehdottaa koko EU:lle uusia lakeja. Komission ehdottamista uusista laeista päättävät Euroopan parlamentti ja neuvosto.

Komission jäsenillä on apuna työssään muun muassa asiantuntijoita, lakimiehiä, sihteereitä ja kääntäjiä, jotka vastaavat Euroopan unionin päivittäisestä työstä.

Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentti edustaa kaikkia ihmisiä EU:ssa. Se kokoontuu joka kuukausi Strasbourgissa Ranskassa keskustelemaan ja päättämään Euroopan uusista laeista.

Euroopan parlamentissa on 751 jäsentä. Heidät valitaan joka viides vuosi vaaleissa, joissa voivat äänestää kaikki täysi-ikäiset EU:n kansalaiset. Valitsemalla edustajamme parlamenttiin ja olemalla häneen yhteydessä voimme vaikuttaa EU:n päätöksiin.

Eurooppa-neuvosto

EU-maiden päämiehet kokoontuvat säännöllisesti Eurooppa-neuvostoon niin kutsuttuihin huippukokouksiin keskustelemaan ajankohtaisista Eurooppaa koskevista asioista ja päättämään EU:n yleisistä linjauksista näihin. Eurooppa-neuvosto ei puutu keskusteluissaan yksityiskohtiin, kuten uusien lakien sanamuotoihin.

Neuvosto

Euroopan parlamentin jäsenten lisäksi EU:n uusista laeista keskustelevat myös kaikkien EU-maiden hallitusten ministerit. Kun ministerit kokoontuvat yhteen, kokoonpanoa kutsutaan neuvostoksi.

Ehdotuksesta keskusteltuaan neuvosto äänestää siitä. Unionissa on säännöt siitä, kuinka monta ääntä kullakin maalla on ja kuinka paljon ääniä tarvitaan lain hyväksymiseksi. Joissakin tapauksissa päätös voidaan tehdä vasta kun neuvosto on asiasta täysin yksimielinen.

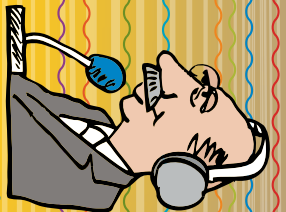
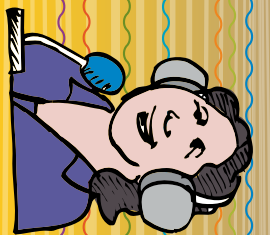
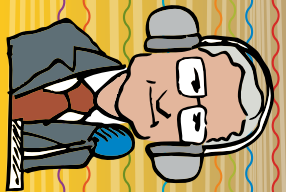
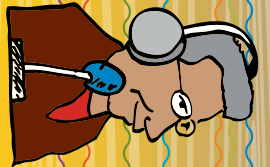
Kun neuvosto ja parlamentti ovat antaneet uuden lain, EU-maiden on noudatettava sitä.

Euroopan unionin tuomioistuin

Jos jokin maa ei sovelle lainsäädäntöä niin kuin pitää, Euroopan komissio antaa sille varoituksen ja saattaa nostaa sitä vastaan kanteen Luxemburgissa toimivassa Euroopan unionin tuomioistuimessa. Tuomioistuimen tehtävä on varmistaa, että EU:n lainsäädäntöä noudatetaan ja sovelletaan samalla tavalla kaikkialla. Tuomioistuimessa on yksi tuomari kustakin EU-maasta.

EU:n päätöksenteossa on mukana myös muita ryhmiä (esimerkiksi asiantuntijakomiteita), koska on tärkeää tehdä päätökset oikein.

Huomenna...

Yksi Euroopan haasteista on se, miten varmistetaan nuorille työpaikat ja hyvä tulevaisuus. Tehtävä ei ole helppo, koska eurooppalaisten yritysten on kilpailtava muualla maailmassa olevien yritysten kanssa, jotka ehkä pystyvät tekemään saman työn halvemmalla.

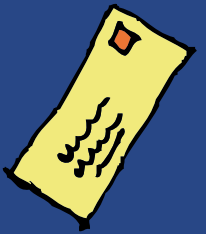
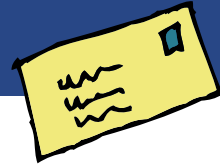
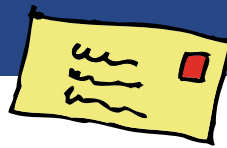
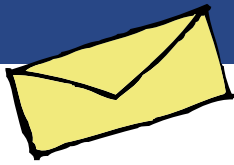
Maailmassa on myös muita isoja ongelmia, joiden ratkaisemiseen tarvitaan eri puolilla maailmaa olevien maiden yhteistyötä. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi:

- > kansainvälinen rikollisuus ja terrorismi
- > nälkä ja köyhyys
- > saastuminen ja ilmastonmuutos.

EU pyrkii ratkaisemaan näitä ongelmia, mutta niin monen eri maan hallituksen ja Euroopan parlamentin kesken ei ole aina helppoa sopia yksimielisesti siitä, mitä pitäisi tehdä. Asiaa eivät helpota melko mutkikkaat säännöt siitä, miten EU tekee päätökset.

Monista tuntuu lisäksi siltä, että äänestämisen Euroopan parlamentin jäsenestä joka viides vuosi ei anna riittävästi mahdollisuutta vaikuttaa päätöksiin, joita tehdään Brysselissä tai Strasbourgissa.

...ja tulevaisuudessa

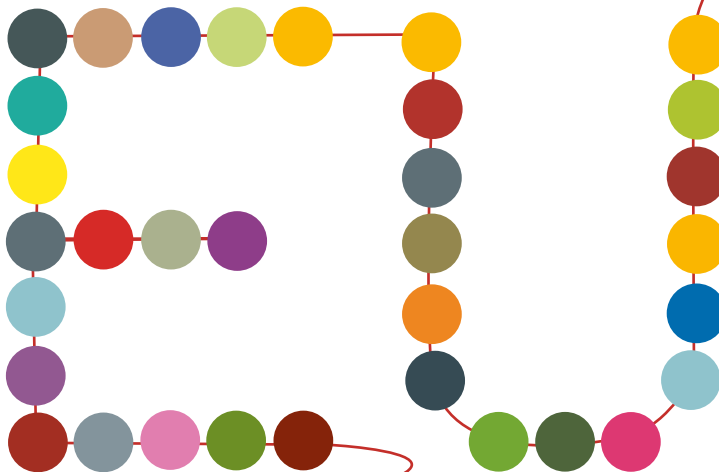
Niinpä on varmistettava, että jokainen voi vaikuttaa Euroopan unionin päätöksiin.

Miten siihen päästään? Olisiko sinulla hyviä ajatuksia siitä, miten asiat voitaisiin hoitaa paremmin? Mitkä ovat mielestäsi merkittävimpiä ongelmia, joihin EU:n pitäisi puuttua, ja mitä sinä toivoisit EU:n tekevän niille?

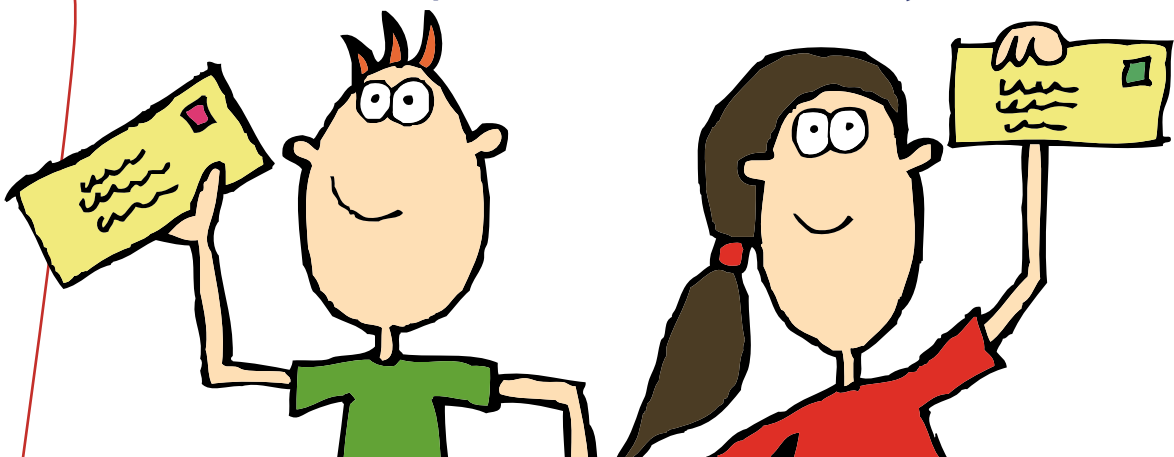
Voisit keskustella opettajiesi ja luokkatovereidesi kanssa ajatuksistasi, kirjoittaa ne ylös ja lähettää omalle mepillesi (MEP = Member of European parliament = Euroopan parlamentin jäsen)! Lisätietoja hänestä ja siitä, mihin hänelle voi lähettää postia löydät seuraavasta osoitteesta: europarl.europa.eu

Voit myös ottaa yhteyttä Euroopan komissioon tai parlamenttiin, joiden yhteystiedot ovat tämän kirjan lopussa, ja ehkä jopa järjestää vierailun luokallesi näissä kahdessa toimielimessä.

Me olemme lapsia nykypäivän Euroopassa, mutta jonakin päivänä meistä tulee aikuisia.

Meidän on päätettävä tulevaisuudesta – yhdessä!

Hyödyllisiä linkkejä

Sinulle & Opettajallesi

Testaa, mitä olet oppinut tästä kirjasta ja pelaa Tutkimusretkellä Euroopassa! -peliä internetissä.

Peli löytyy osoitteesta
europa.eu/kids-corner/explore_fi.html

Lasten ja nuorten sivut

Lasten ja nuorten sivuilta löydät monenmoista mielenkiintoista tietoa kustakin EU-maasta ja opit lisää EU:sta. Sivulla on myös runsaasti erilaisia pelejä ja tietovisoja!

europa.eu/kids-corner

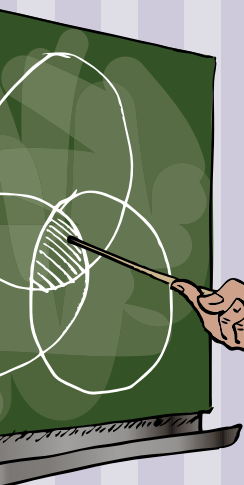
Opettajainhuone

Euroopan unionin Opettajainhuone-internetsivusto tarjoaa runsaasti erilaista Euroopan

unionia ja sen politiikkoja koskevaa opetusmateriaalia yhdessä osoitteessa. Materiaalin ovat tuottaneet EU:n eri toimielimet ja muut hallinnolliset sekä hallituksesta riippumattomat elimet. Vinkkejä tunneille tai konkreettisia opetusmateriaaleja Euroopan historiasta ja kulttuurista aina tarkemmin rajattuihin aiheisiin, kuten ilmastonmuutos ja energiankulutuksen vähentäminen, on saatavilla oppilaiden eri ikäryhmille räätälöityinä seuraavassa osoitteessa:

[europa.eu/teachers-corner /index_fi.htm](http://europa.eu/teachers-corner/index_fi.htm)

Tietoa EU: sta

HAE VERKOSTA

Euroopa-verkkosivustolla on tietoja kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä osoitteessa europa.eu

KÄY TOIMIPISTEISSÄMME

Euroopassa on satoja paikallisia EU-tietokeskuksia. Lähimmän tietokeskuksen osoitteen saa verkkosivustolta osoitteesta: europedirect.europa.eu

SOITA TAI KIRJOITA

Europe Direct on palvelu, jossa vastataan Euroopan unionia koskeviin kysymyksiin. Tähän palveluun saa yhteyden soittamalla maksuttomaan numeroon **00 800 6 7 8 9 10 11** (eräät matkapuhelinoperaattorit eivät välitä puheluita 00 800 -alkuisiin numeroihin tai ne laskuttavat puhelusta) (tai EU:n ulkopuolelta maksulliseen numeroon **+32 2299696**) tai sähköpostitse europedirect.europa.eu-sivuston kautta.

LUE EUROOPASTA

EU:ta käsitteleviä julkaisuja on helposti saatavissa EU Bookshopin verkkosivustolla osoitteessa bookshop.europa.eu

Tietoja ja julkaisuja Euroopan unionista on saatavilla suomen kielellä seuraavista osoitteista:

EUROOPAN KOMISSIO

Suomen edustusto

Malminkatu 16
FI-00100 Helsinki
SUOMI/FINLAND
P. +358 96226544
Tietopalvelu 10–12, p. +358 962265482
Internet: <http://ec.europa.eu/finland>
Sähköposti: comm-rep-hel@ec.europa.eu

EUROOPAN PARLAMENTTI

Suomen tiedotustoimisto

Malminkatu 16
FI-00100 Helsinki
SUOMI/FINLAND
P. +358 96220450
Internet: <http://europarl.fi>
Sähköposti: ephelsinki@europarl.europa.eu

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Representationen i Finland

Malmgatan 16
FI-00100 Helsingfors
FINLAND
Tfn +358 96226544
Informationstjänst 10–12,
Tfn +358 962265482
Internet: <http://ec.europa.eu/finland>
E-post: comm-rep-hel@ec.europa.eu

EUROPAPARLAMENTET

Informationskontor i Finland

Malmgatan 16
FI-00100 Helsingfors
FINLAND
Tfn +358 96220450
Internet: <http://www.europarl.fi>
E-post: ephelsinki@europarl.europa.eu

Euroopan komission ja Euroopan parlamentin edustustoja tai tiedotustoimistoja on jokaisessa jäsenmaassa sekä unionin ulkopuolisissa maissa ympäri maailmaa.

Tutkimusretkellä Euroopassa!

Eurooppa on kaunis maanosa, jolla on kiehtova historia. Monet maailmankuuluista tiedemiehistä, keksijöistä, taiteilijoista, säveltäjistä, viihdetaiteilijoista ja menestyneistä urheilijoista ovat kotoisin Euroopasta. Vuosisatojen ajan Eurooppaa piinasivat sodat ja erimielisyydet. Kuitenkin tämän vanhan mantereen maat ovat viimeksi kuluneiden 60 vuoden aikana vihdoin lähentyneet toisiaan rauhan, ystävyyden ja yhtenäisyyden merkeissä rakentaakseen parempaa Eurooppaa ja parempaa maailmaa.

Tämä (noin 9–12-vuotiaille) lapsille tarkoitettu opas kertoo Euroopan tarinan yksinkertaisesti ja selkeästi. Opas on täynnä mielenkiintoisia yksityiskohtia ja värikkäitä kuvia, ja se antaa Euroopasta elävän yleiskuvan. Samalla selviää, mikä Euroopan unioni on ja kuinka se toimii.

Tutustu sivustoon: <http://europa.eu/kids-corner>

Voit testata tietosi hauskoilla tietovisoilla ja peleillä!

Hauskaa tutkimusmatkaa!

Julkaisutoimisto

ISBN 978-92-79-61011-0